

Banki

Polski sektor bankowy tworzy ponad osiemdziesiąt banków zorganizowanych w formie spółek akcyjnych lub będących bankami państwowymi. Ponadto w sektorze tym działa około 1,5 tysięcy banków spółdzielczych. Tworzą one największe krajowe źródło finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych. Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie inwestycjami w zakresie ochrony środowiska. Ostatnio Bank Handlowy S.A. wydał raport przedstawiający jego zaangażowanie w kredytowaniu inwestycji proekologicznych. Banki sukcesywnie rozszerzają swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia ekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, pomoc zagraniczna). Przykładem efektów takiej współpracy są kredyty udzielane przez Bank Zachodni S.A. oraz Bank Gdański S.A. w ramach umowy z odpowiednimi funduszami wojewódzkimi. Kredyty pochodzą ze środków finansowych gromadzonych przez banki zaś fundusze udzielają dopłat do wysokości oprocentowania. W ten sposób koszt kredytu dla podejmującego inwestycje proekologiczne ulega obniżeniu. Syntetyczny obraz linii kredytowych uruchamianych przez banki na podstawie umów z fundacjami, funduszami ekologicznymi i agencjami oraz innymi sponsorami działań na rzecz poprawy stanu środowiska przedstawia bogatą ofertę adresowaną do podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w różnych sektorach gospodarki. Linie kredytowe dla inwestorów podejmujących zadania w dziedzinie ochrony środowiska, obrazują zakres zainteresowania inwestorów pokrywający się generalnie a priorytetami ekologicznymi państwa.

Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje ekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska (BOŚ). Oferuje on najwięcej preferencyjnych linii kredytowych i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i zinstytucjonalizowanych inwestorów, planując inwestycje w różnych regionach Polski i w obrębie różnych obszarów środowiska. BOŚ posiada wyspecjalizowaną kadrę do oceny projektów ekologicznych i korzysta ze specjalnych zasad współpracy z funduszem narodowym. Istotną rolę na rynku kredytów ekologicznych zajmują także Międzynarodowe Instytucje Finansowe, a w szczególności Bank Światowy i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR). Finansują one duże zadania inwestycyjne oraz transfer wiedzy i technologii związanej z eliminacją u źródła zanieczyszczeń środowiska a także (Bank Światowy) priorytetowe zadania zapisane w polityce ekologicznej państwa. Linie kredytowe dla inwestorów podejmujących zadania w dziedzinie ochrony środowiska.

Instytucje leasingowe

Leasing jest jedną z najszybciej rozwijających się form finansowania inwestycji w Polsce. Wkracza on coraz bardziej także w sferę finansowania inwestycji ekologicznych. Leasing polega na oddaniu na pewien czas przedmiotu w posiadanie użytkownika, który za opłatą korzysta z niego przez ustalony okres z zastrzeżeniem (z reguły) zwrotu tego przedmiotu. Zwykle z leasingu korzysta podmiot gospodarczy, którego nie stać na zakup potrzebnego sprzętu lub który nie posiada wystarczającego zabezpieczenia potrzebnego do wzięcia kredytu bankowego. Z tego powodu leasing uznawany jest za bardziej niż kredyt uniwersalną i elastyczną formę finansowania działalności inwestycyjnej. Z punktu widzenia podmiotu gospodarczego zaletami leasingu są:

- możliwość łatwego dostępu do najnowszej techniki bez angażowania własnych środków finansowych,
- zwiększenie płynności finansowej firmy, gdyż przedsięwzięcie gospodarcze korzysta ze wsparcia funduszu zewnętrznego,
- możliwość szybkiego i elastycznego reagowania na zmiany rynkowe poprzez korzystanie z dostarczanych (gotowych) urządzeń w miejsce ich zakupu,
- oszczędzanie na czynnościach proceduralnych związanych z wyborem i zakupem urządzenia (producent, bank),
- łagodniejsze niż w przypadku ubiegania się o kredyt warunki umowy leasingowej (zabezpieczenie finansowe spłaty rat, zastawy, etc.).

Forma leasingu daje możliwość rozłożenia finansowania przedsięwzięcia w długim okresie czasu co jest szczególnie istotne przy wielu rodzajach inwestycji ekologicznych.

Aktywność instytucji leasingowych w zakresie mobilizowania kapitału i poszerzania usług jest bardzo widoczna. Do podstawowych form leasingu należą: leasing operacyjny i leasing finansowy (kapitałowy). Leasing operacyjny obejmuje urządzenia do wykonania określonego zadania. Firma leasingowa sprawuje nadzór nad pracą urządzenia, które do czasu określonego umową leasingową pozostaje nadal składnikiem jego majątku trwałego. Leasing finansowy ma miejsce gdy okres użytkowania urządzenia przez leasingobiorcę zbliża się do granic fizycznego zużycia przedmiotu. Staje się on faktycznie składnikiem majątku leasingobiorcy i jest przez niego amortyzowany. Stwarza to możliwość amortyzacji przedmiotu leasingu od podstawy opadatkowania leasingobiorcy.

Fundusze inwestycyjne

Ekonomiczna stabilizacja i wzrost gospodarczy stworzyły podstawę dla dynamicznego rozwoju prywatnych inwestycji kapitałowych w Polsce. Pierwsze fundusze kapitałowe rozpoczęły swoją działalność w 1990 roku. Kolejne zaczęły powstawać w latach 1992-1999. Obecnie działalność inwestycyjną prowadzi co najmniej 15 prywatnych funduszy kapitałowych reprezentujących kapitał rządu 900 milionów dolarów amerykańskich. Wysoki popyt na finansowanie kapitałowe wynika z szybko rozwijającego się sektora prywatnego w gospodarce, dużego

popytu inwestycyjnego oraz ciągle jeszcze stosunkowo drogiego kredytu. Istotne jest także to, że finansowanie kapitałowe nie powiększa zobowiązań finansowych spółki. W wielu przedsięwzięciach finansowanie kapitałowe okazuje się być bardzo odpowiednim rodzajem finansowania (np. przedsiębiorstwa będące na wczesnym etapie rozwoju).

Przedmiotem inwestycji kapitałowych w Polsce są spółki prywatne lub prywatyzowane, z reguły nowe z perspektywami dynamicznego rozwoju w skali co najmniej dużego regionu. Zakres lokowanego kapitału sięga do finansowania początkowej fazy rozwoju firmy poprzez restrukturyzację działalności podstawowej, sanację firmy przeżywającej kłopoty finansowe do przygotowania firmy do wejścia na giełdę. Przy inwestycjach kapitałowych najczęściej ma miejsce włączenie przedstawiciela funduszu inwestycyjnego w skład firmy. Nie zawsze jest to pomoc w bieżącym zarządzaniu przedsiębiorstwem ale może przybrać formę doradztwa strategicznego lub pomocy w rozwiązywaniu doraźnych problemów. Jest to możliwe ze względu na rozległe doświadczenie i szerokie kontakty menadżera reprezentującego prywatny fundusz inwestycyjny. Taki rodzaj pomocy jest krytyczny zwłaszcza w pierwszej fazie rozwoju firmy, ale może być także cenny w przypadku firmy o dużych tradycjach stojących przed koniecznością restrukturyzacji lub wyboru strategicznego.

Prywatne inwestycje kapitałowe charakteryzują się wysokim ryzykiem. Jest ono wynagradzane potencjalnie wysokim zyskiem. Niektórzy inwestorzy kierują się nie tylko możliwościami realizacji dużego zysku, lecz także innymi celami jak np. osiągnięcie dostępu do określonego rynku czy sektora gospodarki, tworzenie związków kapitałowych, transfer technologii albo określonym celem rozwoju danego regionu czy kraju. Wielu inwestorów kapitałowych specjalizuje się w kapitalizowaniu spółek działających w obszarze ochrony środowiska i oszczędzania energii.

Od początku 1996 roku można było obserwować rosnące zainteresowanie funduszy kapitałowych obszarem inwestycji ekologicznych. Przedmiotem wejścia kapitałowego są przedsięwzięcia dotyczące tzw. czystych technologii. W fazie przygotowawczej znajduje się projekt utworzenia funduszu kapitałowego z udziałem funduszu narodowego, BOŚ, EBOR, NEFCO (Nordic Environment Finance Corporation). Celem funduszu będzie dokonanie inwestycji kapitałowych w przedsięwzięciu proekologicznym o charakterze infrastrukturalnym i produkcyjnym. Innym przykładem jest amerykański fundusz kapitałowy Mees Pierson inwestujący w przedsiębiorstwa działające w obszarze ochrony środowiska i oszczędzania energii oraz produkujące urządzenia do kontroli zanieczyszczeń wody i powietrza. Stosunkowo dużym funduszem kapitałowym analizującym racjonalność znalezienia się na polskim rynku finansowym ochrony środowiska jest fundusz ECOFIN. Wszystkie one powiększają i dywersyfikują dostępne środki finansowe na inwestycje służące ochronie środowiska.

4.5.5. Kierunki ewolucji rynku finansowania inwestycji ekologicznych

Zadania inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska będą nadal towarzyszyły transformacji i rozwojowi gospodarki polskiej. Zgodnie z Narodowym Programem Ochrony Środowiska (1991) nakłady na inwestycje ekologiczne powinny wzrosnąć do poziomu 1,5% PKB po to aby osiągnąć i utrwalić pożądany stan jakości środowiska. Ilościowemu wzrostowi wydatków towarzyszyć powinno przekształcenie ich struktury zapewniające koncepcję środków finansowych, wzrost efektywności oraz związaną z tym zmianę źródeł pochodzenia funduszy. Do czynników oddziałujących na ewolucję rynku finansowego inwestycji ekologicznych należą:

- kierunek przebudowy prawa ekologicznego i jego instrumentacji,
- postęp w prywatyzacji i urynkowieniu gospodarki,
- potrzeba zwiększenia efektywności i konkurencyjności gospodarki,
- demokratyzacja sektora publicznego.

Czynniki instytucjonalne takie jak reforma samorządowa, rozwój społeczności lokalnych i społecznych organizacji ekologicznych będą dodatkowo oddziaływały na tempo i kierunek rynku finansowego inwestycji ekologicznych.

Kierunek przebudowy prawa ekologicznego i jego instrumentacji

Po uzyskaniu członkostwa w OECD Polska dąży do członkostwa w Unii Europejskiej. Wiąże się z tym konieczności dostosowania przepisów prawnych i mechanizmów realizujących do obowiązujących w ramach Unii i OECD. W wielu przypadkach normy korzystania ze środowiska ulegną zaostrzeniu zgodnie z ponad 230 dyrektywami i regulacjami Unii Europejskiej. Ponadto respektowanie obowiązującego prawa ulec musi daleko idącemu zaostrzeniu.

Przebudowa i uzupełnienie prawa ekologicznego oraz wymuszenie jego przestrzegania będą miały bezpośredni wpływ na wielkość i źródła nakładów inwestycyjnych. Oczekiwane wprowadzenie nowego prawa wodnego zmieni organizację zarządzania zasobami wodnymi jak też zmodyfikuje kierunek przepływów finansowych z tytułu korzystania z zasobów wodnych i odprowadzania ścieków. Na rynku finansowania inwestycji ekologicznych pojawią się Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej proponowane w projektach ustaw jako dysponent opłat i kar za pobór wody i odprowadzanie ścieków. Propozycje finansowe zawarte w projektach, prawa

regulującego gospodarkę odpadami zmierzają także w kierunku regionalizacji i urynkowienia tej sfery działalności gospodarczej. Jest to zgodne z zasadą odpowiedzialności sprawcy za powodowane naruszenia środowiska prowadzącą do angażowania większych środków finansowych inwestora przy realizacji inwestycji ekologicznej. Koszt ten może być bezpośredni (inwestycja "końca rury") albo pośredni (modyfikacja procesu technologicznego, zmiana używanego surowca lub nośnika energii). W każdym przypadku koszt ten powinien być coraz skuteczniej przesuwany na sprawcę zanieczyszczeń. Przyjęcie zasad obowiązujących w Unii Europejskiej przy przebudowie prawa ekologicznego i jego instrumentacji wykracza poza zasadę odpowiedzialności sprawcy za powodowane zanieczyszczenie środowiska. Integracja programów środowiskowych i gospodarczych oraz zapewnienie uczestnikom rynku jednakowego dostępu do ograniczonych zasobów stwarza potrzebę klarownej i pragmatycznej polityki ekologicznej państwa. Wraz z nią ujawnia się rola funduszy publicznych w inicjowaniu, wspieraniu i finansowaniu inwestycji ekologicznych. Silnym czynnikiem ewolucji finansowania inwestycji ekologicznych powinny być także znaczne zaostżenia respektowania norm środowiskowych. Szeroki obecnie system wyłączeń podmiotów gospodarczych oraz wielu sprawców zanieczyszczeń sektora publicznego, spod obowiązujących przepisów ekologicznych będzie musiał ulec likwidacji. Wymagać to będzie dalszej mobilizacji własnych środków finansowych sprawców zanieczyszczeń i umiejętności zdobywania ich na rynkach finansowych.

Postęp w prywatyzacji i urynkowieniu gospodarki

Nie rozwiązany problem obecnie finansowania ochrony środowiska są zaległości w ściąganiu opłat za użytkowanie zasobów. Z opłatami zalegają duże zakłady przetwórcze i kopalnie znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Restrukturyzacja i prywatyzacja sektorów gospodarki uciążliwych dla środowiska (hutnictwo, przemysł chemiczny i petrochemiczny, kopalnie) powinna wpłynąć na polepszenie bodźcowej funkcji opłat. Opłaty za korzystanie ze środowiska ustawicznie zawieszane lub nie realizowane, naruszają zasadę respektowania prawa i stawiają innych uczestników rynku przestrzegających norm prawa ekologicznego w sytuacji mniej korzystnej obniżając ich konkurencyjność.

Przyjęcie zasady negocjowania w trakcie prywatyzacji odpowiedzialności za powstałe w przeszłości zanieczyszczenie środowiska w wyniku działalności prywatyzowanego przedsiębiorstwa stwarza szansę na pośrednie uzupełnianie środków finansowych zasilających inwestycje ekologiczne dochodami z prywatyzacji. Postęp w prywatyzacji jest w takich warunkach pozytywnie sprzężony z poprawą stanu środowiska. Udział nowego właściciela przedsiębiorstwa w likwidacji powstałych w przeszłości zanieczyszczeń stwarza szansę na szybką, efektywną i skuteczną ich likwidację z funduszu stanowiącego potrącenie z ceny sprzedaży praw od nieruchomości.

Postęp w urynkowieniu gospodarki i jej prywatyzacja dają szansę na odblokowanie mechanizmów ekonomicznych, sprzyjających zainteresowaniu producenta w redukowaniu strumienia zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska. Powstać mogą realne programy sektorowe poprawy jakości środowiska z wyraźnie wskazanymi priorytetami i mechanizmem finansowania odpowiadającym realiom rynku finansowego.

Potrzeba zwiększenia efektywności i konkurencyjności gospodarki

Efektywność systemu finansowania inwestycji ekologicznych i jego wpływ na przestrzeganie wymogów konkurencyjności jest istotnym problemem ewolucji rynku finansowania ochrony środowiska. Wypowiadane są opinie, że dominująca pozycja środków publicznych (fundusze ekologiczne) oferowanych na rynku wypacza jego charakter i narusza zasadę konkurencyjności. Środki publiczne w formie funduszy ekologicznych -obecne na rynku finansowym ochrony środowiska- są wyłączone z konkurencyjnych zastosowań w innych sektorach gospodarki. Można też spotkać sądy, że dotacje i preferencyjne pożyczki oferowane w znacznej skali przez fundusze, hamują rozwój i aktywizację sektora bankowego i funduszy prywatnych w dziedzinie ochrony środowiska.

Rozwijające się intensywnie rynkowe otoczenie funduszy ekologicznych ma widoczny wpływ na modyfikacje zasad ich działania. Następuje poszerzenie i zróżnicowanie oferty funduszy ekologicznych i wiązanie jej z nowymi formami finansowania, oferowanymi przez sektor bankowy. Równocześnie w miarę postępu transformacji gospodarki, ilość źródeł finansowania inwestycji ekologicznych ulega zwiększeniu, a ich oferta dywersyfikacji. Zamiast separowania się lub konkurencji, poszerzeniu ulega proces współpracy i współdziałania pomiędzy wojewódzkimi funduszami ekologicznymi i bankami. Fundusze wojewódzkie doskonały procedury dostępu inwestorów do dotacji na inwestycje ekologiczne i dyscyplinowaniu inwestora. Wzrasta ilość banków mających z funduszami umowy o dopłatach do odsetek do kredytów udzielanych na cele ekologiczne. Lepsze przygotowanie i wyższa efektywność inwestycji jest w równej mierze skutkiem dyscyplinującej konkurencji jak też ewolucji form i zasad udostępniania środków finansowych przez fundusze ekologiczne.

Te wzajemnie wspierające się efekty są najbardziej wartościowym rezultatem osiągniętym już przez rynek finansowy inwestycji ekologicznych w Polsce. Droga, która została przebyta, to droga od dotacji do preferencyjnych pożyczek i dopłat do kredytów bankowych, od administrowania funduszami do ich oferowania w drodze konkursów, od tradycyjnego do bardziej innowacyjnego i kompleksowego planowania inwestycji ekologicznych. Do przebycia pozostaje jeszcze droga do doskonalenia umiejętności oceny i wyboru najoszczędniejszych wariantów programów i inwestycji ekologicznych.

Demokratyzacja sektora publicznego

Odbudowa demokratycznego społeczeństwa wiąże się z oddzieleniem sektora publicznego od prywatnego. Tworzone jest prawno-instytucjonalne otoczenie regulujące funkcjonowanie nowego, demokratycznego sektora publicznego. Porządkowane są wzajemne relacje pomiędzy sektorami obowiązujące w otwartych, demokratycznych społeczeństwach. Sektor publiczny musi stać się otwarty dla społeczeństwa, odpowiedzialny za swoje decyzje oraz efekty ekonomiczne (nie marnujący wspólnych zasobów). Procesy demokratyzacyjne oddziałują na publiczne źródła finansowania inwestycji ekologicznych. Coraz więcej funduszy ochrony środowiska przebudowuje procedury i kryteria oceny i wyboru przedsięwzięć. Wprowadzane są procedury jawne, określające także odpowiedzialność funduszy i dające wszystkim wnioskodawcom równe szanse uzyskania pomocy. Upubliczniane są także kryteria pozwalające na porównanie różnych projektów inwestycyjnych i szeregowanie ich według malejącej efektywności osiągania celów ekologicznych. Opinia publiczna ma także możliwość nadzoru funduszy wojewódzkich poprzez udział przedstawiciela społecznych organizacji ekologicznych w radzie nadzorczej.

Zarysowany wyżej kierunek ewolucji finansowej rynku ochrony środowiska w Polsce odpowiada logice transformacji gospodarki w kierunku rynkowych zasad jej działania. Stopniowo odtwarzane są warunki efektywnego sterowania gospodarką (prywatyzacji, aktywna rola pieniądza) z uwzględnieniem wymagań środowiska. Kierunek ten będzie eksponował rolę funduszy prywatnych (fundusze inwestycyjne, banki, środki finansowe inwestora) stymulowanych przez inicjatywy i impulsy płynące z operowania funduszami publicznymi (fundusze ekologiczne, fundacje, pomoc zagraniczna, oraz budżety centralny i lokalne).

W dalszej przyszłości, po pełnym odbudowaniu instytucji rynkowych i demokratycznych może zaniknąć potrzeba celowych funduszy ekologicznych udzielających ogólnego wsparcia dla przedsięwzięć ochrony środowiska. Finansowanie przez sektor prywatny będzie uzupełnione środkami z budżetów ogólnych, chroniących dobro ogólne tam gdzie rynek zdradza swoje naturalne ułomności, czyli przede wszystkim tam, gdzie występują efekty zewnętrzne i dobra publiczne.

4.5.6. Banki

Do prezentacji został wybrany jedynie Bank Ochrony Środowiska S.A., w swoim statucie mają zapisany obowiązek finansowego wspierania inwestycji służących ochronie środowiska. Inne banki komercyjne, które traktują zadania z zakresu ekologii jako dobrze rokujący rynek dla ich ekspansji kredytowej.

BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.

REDYTY ZE ŚRODKÓW WŁASNYCH Z DOPLATĄ DO OPROCENTOWANIA ZE ŚRODKÓW POWIERZONYCH

A.

Kredytobiorca	- społeczne komitety gazyfikacji wsi o statusie spółek prawa cywilnego; - zarządy gmin; - spółki prawa handlowego z udziałem kapitałowym gmin;
Przedmiot kredytowania	budowa sieci rozdzielczej średniego i niskiego ciśnienia, zapewniającej dostarczanie gazu z rurociągów wysokoprężnych do gospodarstw domowych na wsi
Zródło zewnętrzne (pomiędzy źródłem zewnętrznym)	COUNTERPART FUND • bez pośredników • od 1993 roku • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 4 lata (przy kwocie do 100 tys. PLN - max 2 lata)
Kwota kredytu na projekt	max. 300 tys. PLN
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	50%
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	nie jest określony
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji.
Koszt kredytu dla kredytobiorcy:	• 0,5 stopy redyskontowej • brak danych • 1% kwoty przyznanego kredytu
Maksymalna karencja spłaty rat	1 rok
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	bez ograniczeń

B.

Kredytobiorca	- indywidualni przedsiębiorcy; - prywatne spółki prawa handlowego; - zarządy gmin; - spółki prawa handlowego z udziałem kapitałowym gmin;
Przedmiot kredytowania	- budowa i wyposażenie rozlewni ciekłego gazu propan-butan do butli lub zbiorników o przerobie do 2 tys. t rocznie, zlokalizowanych na terenach wiejskich; - budowa lokalnej sieci przesyłowej gazu propan-butan, dostarczonego z lokalnej rozlewni; - zakup specjalistycznych środków transportu umożliwiających dowóz oraz napełnianie gazem butli, zbiorników na terenie gospodarstw rolnych;
Zródło zewnętrzne (pomiędzy źródłem zewnętrznym)	COUNTERPART FUND • bez pośredników • od 1993 roku • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 4 lata
Kwota kredytu na projekt	max. 500 tys. PLN
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	70%
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	nie jest określony
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Koszt kredytu dla kredytobiorcy: • oprocentowanie • w tym zadłużenia przeterminowane • prowizja administracyjna	• 0,75 stopy redyskontowej • brak danych • 1% kwoty przyznanego kredytu
Maksymalna karencja spłaty rat	1 rok
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	bez ograniczeń

C.

Kredytobiorca	- jednostki samorządu terytorialnego - podmioty prowadzące działalność gospodarczą - osoby fizyczne
Przedmiot kredytowania	zagospodarowanie odpadów stałych na terenach wiejskich
Zródło zewnętrzne (pomiędzy źródłem zewnętrznym)	NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ • bez pośredników • brak danych • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 9 lat

Kwota kredytu na projekt	max. 2 mln PLN
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	70% - dla samorządów miast i gmin 50% - dla przedsiębiorstw i ludności
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	0%
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Koszt kredytu dla kredytobiorcy:	
<ul style="list-style-type: none"> • oprocentowanie • w tym zadłużenia przeterminowane • prowizja administracyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • 0,3 stopy redyskontowej (nie mniej jednak niż 8%) • brak danych • 1,% kwoty przyznanego kredytu
Maksymalna karencja spłaty rat	6 miesięcy od daty zakończenia zadania
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	dla kredytu przekraczającego 500 tys. PLN wymagane jest udokumentowanie przeprowadzonego przetargu publicznego
Dodatkowe wymagania	inwestycja musi być zrealizowana w terminie do 2 lat od daty postawienia kredytu do dyspozycji kredytobiorcy.

D.

Kredytobiorca	- jednostki samorządu terytorialnego; - podmioty prowadzące działalność gospodarczą; - osoby fizyczne;
Przedmiot kredytowania	inwestycje energooszczędne dotyczące centralnego ogrzewania i ciepłej wody
Zródło zewnętrzne	NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
<ul style="list-style-type: none"> • banki pośredniczące (pomiędzy źródłem zewnętrznym) • okres dostępności linii kredytowej • data zamknięcia linii kredytowej 	<ul style="list-style-type: none"> • bez pośredników • brak danych • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 4 lata
Kwota kredytu na projekt	do negocjacji
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	70% - dla samorządów miast i gmin 50% - dla przedsiębiorstw i ludności
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	0%
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Koszt kredytu dla kredytobiorcy:	
<ul style="list-style-type: none"> • oprocentowanie • w tym zadłużenia przeterminowane • prowizja administracyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • 0,3 stopy redyskontowej (nie mniej jednak niż 8%) - dla samorządów miast i gmin • 0,4 stopy redyskontowej (nie mniej jednak niż 9%) - dla przedsiębiorstw i ludności • brak danych • 1,% kwoty przyznanego kredytu
Maksymalna karencja spłaty rat	6 miesięcy od daty zakończenia zadania
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego;

	gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	dla kredytu przekraczającego 500 tys. PLN wymagane jest udokumentowanie przeprowadzonego przetargu publicznego
Dodatkowe wymagania	inwestycja musi być zrealizowana w terminie do 6 miesięcy od daty postawienia kredytu do dyspozycji odbiorcy

E

Kredytobiorca	- jednostki samorządu terytorialnego; - podmioty prowadzące działalność gospodarczą; - osoby fizyczne;
Przedmiot kredytowania	- zakup i instalacja małych i przydomowych oczyszczalni ścieków; - budowa kanalizacji sanitarnej; - zagospodarowanie odpadów;
Zródło zewnętrzne <ul style="list-style-type: none"> • banki pośredniczące (pomiędzy źródłem zewnętrznym) • okres dostępności linii kredytowej • data zamknięcia linii kredytowej 	NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ <ul style="list-style-type: none"> • bez pośredników • brak danych • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 9 lat
Kwota kredytu na projekt	max. 2 mln PLN
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	70% - dla samorządów miast i gmin 50% - dla przedsiębiorstw i ludności
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	0%
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Koszt kredytu dla kredytobiorcy: <ul style="list-style-type: none"> • oprocentowanie • w tym zadłużenia przeterminowane • prowizja administracyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • 0,3 stopy redyskontowej (nie mniej jednak niż 8%) • brak danych • 1, % kwoty przyznanego kredytu
Maksymalna karencja spłaty rat	6 miesięcy od daty zakończenia zadania
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	dla kredytu przekraczającego 500 tys. PLN wymagane jest udokumentowanie przeprowadzonego przetargu publicznego
Dodatkowe wymagania	inwestycja musi być zrealizowana w terminie do 18 miesięcy od daty postawienia kredytu do dyspozycji odbiorcy

F.

Kredytobiorca	- jednostki samorządu terytorialnego; - podmioty prowadzące działalność gospodarczą; - osoby fizyczne;
Przedmiot kredytowania	- zakup i instalacja urządzeń do zasilania silników spalinowych gazem propan- butan; - wyposażenie stacji paliw w urządzenia do dystrybucji i sprzedaży detalicznej gazu propan - butan;
Zródło zewnętrzne <ul style="list-style-type: none"> • banki pośredniczące (pomiędzy źródłem zewnętrznym) • okres dostępności linii 	NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ <ul style="list-style-type: none"> • bez pośredników • brak danych

kredytowej <ul style="list-style-type: none"> • data zamknięcia linii kredytowej 	<ul style="list-style-type: none"> • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 3 lata
Kwota kredytu na projekt	do negocjacji
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	50%
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	0%
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Maksymalna karencja spłaty rat	6 miesięcy od daty zakończenia zadania
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	dla kredytu przekraczającego 500 tys. PLN wymagane jest udokumentowanie przeprowadzonego przetargu publicznego
Dodatkowe wymagania	inwestycja musi być zrealizowana w terminie do 6 miesięcy od daty poświęcenia kredytu do dyspozycji odbiorcy

G.

Kredytobiorca	<ul style="list-style-type: none"> - jednostki samorządu terytorialnego; - podmioty prowadzące działalność gospodarczą; - osoby fizyczne;
Przedmiot kredytowania	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody
Źródło zewnętrzne <ul style="list-style-type: none"> • banki pośredniczące (pomiędzy źródłem zewnętrznym) • okres dostępności linii kredytowej • data zamknięcia linii kredytowej 	NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ <ul style="list-style-type: none"> • bez pośredników • brak danych • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 10 lat
Kwota kredytu na projekt	do negocjacji
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	70% - dla samorządów miast i gmin 50% - dla przedsiębiorstw i ludności
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	0%
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Koszt kredytu dla kredytobiorcy: <ul style="list-style-type: none"> • oprocentowanie • w tym zadłużenia przeterminowane • prowizja administracyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • 0,3 stopy redyskontowej (nie mniej jednak niż 8%) • 0,4 stopy redyskontowej (nie mniej jednak niż 9%) • brak danych • 1,% kwoty przyznanego kredytu
Maksymalna karencja spłaty rat	6 miesięcy od daty zakończenia zadania
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	dla kredytu przekraczającego 500 tys. PLN wymagane jest

	udokumentowanie przeprowadzonego przetargu publicznego
Dodatkowe wymagania	inwestycja musi być zrealizowana w terminie do 2 lat od daty postawienia kredytu do dyspozycji odbiorcy
H.	
Kredytobiorca	- jednostki samorządu terytorialnego;
Przedmiot kredytowania	- wymiana istniejącego oświetlenia w gminach na oświetlenie energooszczędne
Zródło zewnętrzne <ul style="list-style-type: none"> • banki pośredniczące (pomiędzy źródłem zewnętrznym) <ul style="list-style-type: none"> • okres dostępności linii kredytowej • data zamknięcia linii kredytowej 	NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ <ul style="list-style-type: none"> • bez pośredników • brak danych • nie określona
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 4 lata
Kwota kredytu na projekt	max. 2 mln PLN
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	70%
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	0%
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Koszt kredytu dla kredytobiorcy: oprocentowanie <ul style="list-style-type: none"> • w tym zadłużenia przeterminowane • prowizja administracyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • 0,3 stopy redyskontowej (nie mniej jednak niż 8%) • brak danych • 1,% kwoty przyznanego kredytu
Maksymalna karencja spłaty rat	6 miesięcy od daty zakończenia zadania
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty miesięczne
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	dla kredytu przekraczającego 500 tys. PLN wymagane jest udokumentowanie przeprowadzonego przetargu publicznego
Dodatkowe wymagania	inwestycja musi być zrealizowana w terminie do 12 miesięcy od daty postawienia kredytu do dyspozycji odbiorcy

KREDYTY ZE ŚRODKÓW WŁASNYCH

Kredytobiorca	- jednostki samorządu terytorialnego; - podmioty prowadzące działalność gospodarczą;
Przedmiot kredytowania	przedsięwzięcia służące ochronie środowiska i likwidacji skutków degradacji środowiska
Waluta kredytu	PLN
Okres kredytowania	max. 4 lata
Kwota kredytu na projekt	do negocjacji
Kwota kredytu na kredytobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	70% - dla jednostek samorządu terytorialnego 50% - dla jednostek samorządu terytorialnego
Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy	20%
Maksymalna liczba transz kredytu	do negocjacji
Koszt kredytu dla kredytobiorcy: <ul style="list-style-type: none"> • oprocentowanie • w tym zadłużenia 	<ul style="list-style-type: none"> • zmienne, w zależności od stopy redyskontowej • brak danych • 1% kwoty przyznanego kredytu

przeteterminowane	
• prowizja administracyjna	
Maksymalna karencja spłaty rat	1,5 roku
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	do negocjacji
Zabezpieczenie	hipoteka; zastaw; poręczenie innego podmiotu gospodarczego; gwarancja bankowa; inne
Wymagane procedury zakupów	dla kredytu przekraczającego 500 tys. PLN wymagane jest udokumentowanie przeprowadzonego przetargu publicznego

4.5.7. Fundusze ekologiczne

Fundusze celowe, tworzone w celu wspierania inwestycji ekologicznych (fundusze ochrony środowiska lub fundusze ekologiczne) mają w Polsce wieloletnią tradycję. Wraz z ponad stoma innymi funduszami wspierającymi różne, ważne cele społeczne, fundusze ekologiczne były wykorzystywane od dziesięcioleci rejestrując jednak bardziej istniejące problemy niż przyczyniające się do ich rozwiązania. Fundusze ekologiczne były też nielicznymi funduszami celowymi, które przetrwały okres likwidacji parabudżetowych źródeł finansowych poprzez ich wchłonięcie przez budżet państwa na początku lat 90-tych. Rozwinęły się one przestrzennie oraz organizacyjnie i tworzą obecnie istotny segment rynku finansowego inwestycji ekologicznych.

Fundusze ekologiczne są najbardziej znanym i uczęszczanym źródłem dotacji i preferencyjnych kredytów dla podmiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Wpływa to na: ilość środków finansowych jaką dysponują fundusze, warunki udostępniania środków finansowych pożyczkobiorcą oraz procedury dochodzenia do uzyskania finansowego wsparcia funduszu. Bliskość funduszy i ich regionalny charakter (fundusze wojewódzkie) ma także znaczenie dla ich wyróżnienia w gronie inwestorów ekologicznych.

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- WFOŚiGW w Toruniu, Oddział w Bydgoszczy

WFOŚiGW w TORUNIU – Oddział w BYDGOSZCZY

POŻYCZKI PREFERENCYJNE

Pożyczkobiorca	bez ograniczeń
Okres udzielania pożyczek	max 5 lata
Kwota pożyczki na projekt	do negocjacji
Kwota pożyczki na pożyczkobiorcę	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	80% - dla samorządów terytorialnych 60% - dla pozostałych jednostek gospodarczych
Minimalny udział środków własnych pożyczkobiorcy	20% - dla samorządów terytorialnych 40% - dla pozostałych jednostek gospodarczych
Maksymalna liczba transz pożyczki	do negocjacji
Koszt pożyczki dla pożyczkobiorcy (oprocentowanie):	0,3-0,8 stopy redyskontowej
Maksymalna karencja spłaty rat	1 rok
Rozkład spłat w czasie	do negocjacji
Zabezpieczenie	do negocjacji
Wymagane procedury zakupów (dotyczy również dotacji)	(dotyczy- zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 76 z 1994 roku);

II.DOTACJE

Dotacjobiorca bez ograniczeń

Przedmiot udzielania dotacji

- ochrona przyrody (w szczególności lasów); edukacja ekologiczna i popularyzacja zachowań proekologicznych; zapobieganie i likwidacja nadzwyczajnych zagrożeń środowiska oraz wspomaganie służb realizujących zadania w zakresie nadzwyczajnego zagrożenia; prace naukowo badawcze i programy wdrożeniowe w zakresie ochrony środowiska; systemy kontrolno pomiarowe stanu środowiska; profilaktyka zdrowotna dzieci na obszarach ekologicznie zagrożonych;
- inne zadania ochrony środowiska, jeśli są realizowane z budżetu Państwa albo budżetu samorządu terytorialnego;

Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów inwestycyjnych	80%
Minimalny udział środków własnych dotacjobiorcy	20%

4.5.8. Fundusze i programy pomocowe:

Fundacje i programy pomocowe są ważnym instrumentem inicjowania i katalizowania działań zwiększających strumień środków finansowych wspierających inwestycje ekologiczne. Rozwój tego segmentu rynku finansowego ochrony środowiska nastąpił po 1990 roku. W dużym stopniu zaktualizował on działania proekologiczne, zwłaszcza w sferze edukacji oraz wzmacniania instytucjonalnego ochrony środowiska w Polsce. Fundacje z zadaniami w obszarze ochrony środowiska powstały też w większości jako rezultat pomocy finansowej z zewnątrz i jako forma, która nadała tej pomocy bardziej trwałą postać.

Fundacje i programy pomocowe są źródłem bezzwrotnej pomocy finansowej lub rzeczowej. Szkolenia, stypendia i staże oraz doradztwo techniczne to jedna z form wsparcia użytkownika środowiska przez fundacje i programy pomocowe. Drugą formą jest dostarczanie urządzeń i technologii oraz promocja przyjaznych środowisku technik wytwarzania.

Większość programów pomocowych oferowanych przez kraje zachodnie jest uzgadniana i realizowana na szczeblu rządowym. Nieliczne są adresowane bezpośrednio do użytkownika środowiska w formie puli środków finansowych na wspólne przedsięwzięcia lub w postaci bezpłatnej usługi. Niżej przedstawiona informacja dotyczy ważniejszych ofert pomocowych adresowanych bezpośrednio do użytkowników środowiska i jest przedstawiona w formie krótkiej informacji o zakresie pomocy i sposobie ubiegania się o jej uzyskanie.

Karty informacyjne dotyczące fundacji i programów pomocowych przedstawione są w porządku alfabetycznym. W każdym przypadku podany jest adres kontaktowy oraz telefon i fax. Kontakt taki powinien mieć miejsce w celu uściślenia podanych informacji stosownie do charakteru projektu.

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Agencja Rozwoju Komunalnego
- Environmental Know-How Fund
- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Counterpart Fund)
- Fundacja Ekofundusz
- Fundacja Wspomagająca Zaopatrzenie Wsi w Wodę
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
- Polska Agencja Rozwoju Regionalnego
- Program Małych Dotacji GEF
- Projekt Umbrella

**AGENCJA RESTRUKTURYZACJI
i MODERNIZACJI ROLNICTWA**
00-930 Warszawa, ul. Wspólna 30
tel. (0-22) 623-22-72, 623-13-71,
fax (0-22) 623-26-54

UDZIAŁ W FINANSOWANIU INWESTYCJI INFRASTRUKTURALNYCH

Wnioskodawca	Zarząd Gminy
Przedmiot udzielania pomocy	budowa wodociągów i kanalizacji na terenach wiejskich (w tym: stacji uzdatniania wody i oczyszczania ścieków)
Źródło finansowania pomocy	pożyczka Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju (Bank Światowy)
Okres dostępności programu	nie jest określony
Maksymalny okres udzielania pomocy	1 rok
Maksymalna kwota pomocy	nie jest określona
Maksymalny udział w finansowaniu nakładów	25%-35% kosztu budowy wodociągu w zależności od poziomu zwodociągowania gminy; do 40% kosztu budowy kanalizacji;
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy przy budowie wodociągów	-65% dla gmin zaliczonych do Grupy I przy minimalnym udziale mieszkańców w wysokości 20% -70% dla gmin zaliczonych do Grupy II przy minimalnym udziale mieszkańców w wysokości 25% -75% dla gmin zaliczonych do Grupy III przy minimalnym udziale mieszkańców w wysokości 30%
przy budowie kanalizacji	-60% całkowitego kosztu budowy (w tym minimalny udział mieszkańców danej wsi nie mniejszy niż 10% kosztów budowy);
Wymagane procedury zakupów	zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych (Dz. U. 76 z 1994 roku)
Dodatkowe wymagania	- inwestycja powinna obejmować swym zasięgiem całą wieś, a nie tylko pojedyncze gospodarstwo; - do kosztów budowy zalicza się koszt materiałów i urządzeń oraz robót budowlano-montażowych i instalacyjnych z wyjątkiem kosztów wstępnych i przygotowawczych; - przy ustalaniu kosztów budowy brana jest pod uwagę wartość ustalona w trakcie przetargu;
Dodatkowe informacje	- wnioski o udział w finansowaniu składane są w Agencji w określonych terminach, na formularzu zatwierdzonym przez Prezesa Agencji; - każdy wniosek jest rozpatrywany indywidualnie; - decyzję o udziale Agencji w Finansowaniu podejmuje Prezes Agencji; - na podstawie pozytywnej decyzji Prezesa Agencji zostaje zawarta umowa pomiędzy Agencją a Zarządem Gminy

AGENCJA ROZWOJU KOMUNALNEGO
 00-557 Warszawa, Al. Ujazdowskie 19,
 tel. (0-22) 628-28-90, 628-78-40, fax (0-22) 622-54-95
 POMOC KONSULTINGOWA (DORADZTWO) oraz SZKOLENIE

Wnioskodawca	- gminy - przedsiębiorstwa komunalne; - banki i firmy konsultingowe działające na rzecz gmin;
Przedmiot udzielania pomocy	- zaopatrzenie w wodę; - usuwanie i oczyszczanie ścieków; - transport zbiorowy; - budowa i naprawa dróg; - usuwanie i unieszkodliwianie odpadów; - systemy elektroenergetyczne i gazownicze; - zaopatrzenie w energię ciepłą; - urządzenie terenów zielonych
Źródło finansowania pomocy	- UNIA EUROPEJSKA (Program Phare) - USAID (Amerykańska Agencja Rozwoju Międzynarodowego)
Okres dostępności programu	do 1998 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	do negocjacji
Maksymalna kwota pomocy	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	100%
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	0%

ENVIRONMENTAL KNOW-HOW FUND
 00-556 Warszawa, Al. Róż 1,
 tel. (0-22) 628-10-01, 628-10-05, fax (0-22) 621-71-61
 POMOC KONSULTINGOWA (DORADZTWO) oraz SZKOLENIE

Wnioskodawca	podmioty podejmujące decyzje dotyczące polityki publicznej w dziedzinie ochrony środowiska (władze lokalne, urzędy centralne, agencje rządowe itp.)
Przedmiot udzielania pomocy	- ochrona wód i powietrza; - zagospodarowanie odpadów; - ochrona przyrody (eko-turystyka, ochrona bioróżnorodności);
Źródło finansowania pomocy	-KNOW-HOW-FUND
Okres dostępności programu	od 1992 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	do negocjacji
Maksymalna kwota pomocy	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	100%
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	0%
Dodatkowe informacje	Pomoc doradcza dla ochrony środowiska polega na: - prowadzeniu przeglądu stanu środowiska; - formułowaniu projektów inwestycyjnych ze wskazaniem sposobów finansowania; - szkoleniu w zakresie ekologii;

EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU WSI POLSKIEJ- COUNTERPART FUND

01-842 Warszawa, Al. Reymonta 12A,

tel. (0-22) 663-75-01, 639-81-25,

fax (0-22) 663-17-29, 639-87-64

DOTACJE

Wnioskodawca	- Wiejskie Komitety Społeczne; - lokalne stowarzyszenia (zarejestrowane w sądzie), zajmujące się ochroną środowiska na wsi;
Przedmiot udzielania pomocy	- projektowanie, budowa oraz wyposażanie składowisk odpadów wiejskich (gruntowych i kontenerowych) - budowa, modernizacja, adaptacja oraz wyposażanie wiejsko-gminnych ośrodków zdrowia;
Zródło finansowania pomocy	- UNIA EUROPEJSKA
Okres dostępności programu	nie jest określony
Maksymalny okres udzielania pomocy	1 rok
Maksymalna kwota pomocy	100 tys. PLN
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	20%
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	80%
Wymagane procedury zakupów	zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 76 z 1994 roku)
Dodatkowe wymagania	- realizacja zadania powinna być zaawansowana rzeczowo i finansowo co najmniej w 80%;

KREDYTY PREFERENCYJNE

Fundusz udziela dopłat do kredytów na cele będące przedmiotem jego działania. Linie kredytowe wspierane przez Fundusz prowadzą następujące banki: Bank Ochrony Środowiska S. A., Rabo-BRP Bank Polska S. A.

FUNDACJA EKOFUNDUSZ

00-762 Warszawa, ul. Belwederska 18A

tel. (0-22) 40-09-01, 40-09-50,

fax (0-22) 40-09-42

DOTACJE

Wnioskodawca	- władze samorządowe (miejskie lub gminne); - jednostki budżetowe; - podmioty prowadzące działalność gospodarczą; - organizacje społeczne, fundacje itp.;
Przedmiot udzielania pomocy	projekty inwestycyjne związane z budową instalacji lub urządzeń przyczyniające się do: - zmniejszenia transgranicznego przenoszenia dwutlenku siarki i tlenków azotu; - ograniczenia zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego; - ograniczenia emisji gazów szklarniowych oraz eliminacji stosowania substancji niszczących warstwę ozonową; - ochrony różnorodności biologicznej (możliwe są również projekty nieinwestycyjne);
Wykluczenia	- przedsięwzięcia mające na celu rozwiązanie jedynie problemów lokalnych; - wykonanie dokumentacji technicznej, zakup know-how;

	<ul style="list-style-type: none"> - obiekty towarzyszące nietechnologiczne (np. budynki administracyjne, maszyny, warsztaty); - prowadzenie badań i monitoringu zanieczyszczeń, opracowywanie planów i studiów; - drogi i ciągi komunikacji wewnętrznej, ogrodzenie, oświetlenie, zieleni, sieć ciepłna, sieć telefoniczna oraz inne przedsięwzięcia i prace towarzyszące i porządkowe; - konstrukcja i testowanie urządzeń prototypowych; - prace rozruchowe;
Źródło finansowania pomocy	<ul style="list-style-type: none"> - RZĄD STANÓW ZJEDNOCZONYCH - RZĄD SZWAJCARII - RZĄD FRANCJI
Okres dostępności programu	do 2010 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	do negocjacji
Maksymalna kwota pomocy	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	<ul style="list-style-type: none"> -20% - dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą; -30% - dla władz samorządowych i jednostek budżetowych oraz w szczególnych przypadkach dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą; -50% - dla organizacji pozarządowych oraz w szczególnych przypadkach dla władz samorządowych i jednostek budżetowych -80% - dla władz samorządowych, jednostek budżetowych oraz organizacji pozarządowych na przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody, w których nie można liczyć na zwrot nakładów inwestycyjnych;
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	20%
Wymagane procedury zakupów	przetarg międzynarodowy lub krajowy zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 76 z 1994 roku); przetarg według zasad Ekofunduszu
Dodatkowe wymagania	<ul style="list-style-type: none"> - od momentu przyznania środków do momentu podpisania umowy o dotację nie może upłynąć więcej niż 6 miesięcy; - każdy projekt powinien spełniać przynajmniej jeden z następujących warunków: <ol style="list-style-type: none"> 1. stanowić promocję na rynku nowych technologii bądź metod organizacyjnych (instalacje demonstracyjne, uzyskanie efektu mnożnikowego) 2. prowadzić do uruchomienia krajowej produkcji proekologicznej oraz stymulować rozwój krajowego przemysłu urządzeń dla ochrony środowiska 3. mieć duże znaczenie dla ochrony zdrowia lub edukacji ekologicznej społeczeństwa

**FUNDACJA WSPOMAGAJĄCA
ZAOPATRZENIE WSI w WODĘ**
01-015 Warszawa, Skwer Kard. S. Wyszyńskiego 6
tel. (0-22) 38-46-83, 38-67-13,
fax (0-22) 38-95-05

KREDYTY PREFERENCYJNE

Wnioskodawca	- właściciele gospodarstw rolnych na terenie wsi; - gminy oraz spółki wodno-ściekowe;
Przedmiot udzielania pomocy	- budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji zbiorczych; - promocja budowy zagrodowych (przydomowych) oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich o rozproszonej zabudowie (tzn. tam, gdzie budowa kanalizacji zbiorczych nie jest ekonomiczna lub z innych względów uzasadniona);
Zródło finansowania pomocy	sponsorzy Fundacji
Okres dostępności programu	do 2010 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	5 lat
Maksymalna kwota pomocy	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	60%
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	10%
Koszt pomocy dla wnioskodawcy: oprocentowanie	-0,2 stopy refinansowej (nie mniej jednak niż 7%)
Maksymalna karencja spłaty rat	2 lata
Maksymalny okres kapitalizacji odsetek	nie stosuje się
Rozkład spłat w czasie	raty kwartalne
Zabezpieczenie	do negocjacji
Wymagane procedury zakupów	zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 76 z 1994 roku);
Dodatkowe wymagania	- decyzję o budowie oczyszczalni zagrodowych powinno podjąć co najmniej 20 gospodarstw; - przedstawiciel Fundacji będzie obecny przy przetargu na wybór technologii oczyszczania ścieków (rodzaju oczyszczalni ścieków);
Dodatkowe informacje	- program pilotażowy przewiduje specjalną pomoc finansową dla pierwszych dwóch wsi w danym województwie, których mieszkańcy podejmą się budowy zagrodowych oczyszczalni ścieków na w/w warunkach, przy czym Fundacja udzieli pomocy finansowej w wysokości do 50% kosztów budowy, z czego połowa będzie udzielona w formie bezzwrotnej; - wnioski o udzieleniu kredytu preferencyjnego należy przysyłać do Fundacji. Obsługa kredytu jest realizowana przez Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S. A. oraz Bank Gospodarki Żywnościowej S. A. Patrz także informacje o liniach kredytowych wyżej wymienionych banków (rozdział: Banki)

SZKOLENIE

Wnioskodawca	właściciele gospodarstw rolnych na terenie wsi; gminy oraz spółki wodno-ściekowe na wsi; projektanci i wykonawcy sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków;
Przedmiot udzielania pomocy	gospodarka ściekowa na wsi; agroturystyka;
Zródło finansowania pomocy	sponsorzy Fundacji
Okres dostępności programu	od 1994 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	do negocjacji
Maksymalna kwota pomocy	do negocjacji
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	100%
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	0%

Kredyty preferencyjne na budowę oczyszczalni przydomowych

Kredyty te udzielane są do wysokości 50% kosztów budowy oczyszczalni przydomowych. Oprocentowanie kredytu wynosi 0,2 stopy kredytu redyskontowego banku centralnego (NBP), ale nie mniej niż 7% rocznie. Okres spłaty kredytu jest za każdym razem negocjowany z kredytobiorcą (gminą, spółką wodno-ściekową), który występuje o udzielenie kredytu (ale nie może być dłuższy niż 5 lat, liczone od dnia zawarcia umowy)

Aby uzyskać wyżej wymieniony kredyt muszą zostać spełnione następujące warunki:

Inwestycja obejmuje budowę nie mniej niż 20 oczyszczalni przydomowych.

Wkład mieszkańców (właścicieli gospodarstw), dla których budowane będą oczyszczalnie ścieków wyniesie co najmniej 10% kosztu budowy oczyszczalni. Wkład ten może być wniesiony w postaci gotówki, robocizny (pracy własnej) lub materiału.

Projekt techniczny oczyszczalni przydomowych zostanie przygotowany zgodnie z przepisami ustawy o ochronie środowiska a także zgodnie z przepisami prawa budowlanego i wodnego.

Mieszkańcy utworzą spółkę wodno-ściekową lub komitet społeczny, który z pomocą samorządu zajmie się pozyskaniem dodatkowych funduszy, wyborem projektanta, wspólnym zakupem materiałów, zorganizowaniem przetargu na wybór oczyszczalni przydomowych oraz (jeśli będzie trzeba) przetargu w celu wyboru wykonawcy.

Kredytobiorcą będzie spółka wodno-ściekowa bądź zarząd gminy.

Rodzaj oczyszczalni i technologia oczyszczania zostaną wybrane w drodze przetargu zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o zamówieniach publicznych.

Fundacja zostanie poinformowana o terminie przetargu tak, aby jej przedstawiciel mógł wziąć w nim udział.

Inwestycja będzie realizowana pod nadzorem uprawnionego inspektora nadzoru, a wszystkie oczyszczalnie zostaną przekazane do eksploatacji w uzgodnionym terminie.

W razie potrzeby Fundacja może zorganizować spotkania edukacyjne dla mieszkańców wsi, by wyjaśnić im zasady działania oczyszczalni przydomowych, aspekty ekonomiczne ich stosowania oraz wyjaśnić problemy ochrony środowiska i zagrożenia wynikające z nieodpowiedniego oczyszczania ścieków hytowych

Warunki umów kredytowych są następujące:

Okres spłaty kredytu jest negocjowany i ustalany każdorazowo z przedstawicielami kredytobiorcy (ale nie może być dłuższy niż 5 lat, liczone od dnia zawarcia umowy).

Okres karencji w spłacie kredytu trwa nie dłużej niż dwa lata. Okres ten wygasa automatycznie po upływie 90 dni od zakończenia budowy. Odsetki od kredytu są spłacane kwartalnie, a ich spłata nie podlega karencji.

Roczne oprocentowanie kredytu wynosi 0,2 stopy kredytu redyskontowego banku centralnego (NBP), ale nie mniej niż 7% rocznie. Od przyznanego kredytu banki współpracujące z Fundacją pobierają prowizję w wysokości 0,1%.

Realizacja kredytu następuje sukcesywnie po przedstawieniu w banku faktur dokumentujących poniesienie nakładów, zatwierdzonych przez inspektora nadzoru i kredytobiorcę do wysokości 80% kredytu w okresie realizacji inwestycji określonym umową kredytową.

Pozostałe 20% kredytu może być wypłacone po przedstawieniu w biurze Fundacji (lub przesłaniu do biura Fundacji) kopii protokołu końcowego odbioru budowy i przekazania inwestycji do eksploatacji, "Ankiety Końcowej" oraz kopii faktur na pokrycie wydatków w wysokości 20% części kredytu, potwierdzonych przez

inspektora nadzoru. Przy czym realizacja końcowej (20%) części kredytu nie może być wcześniejsza niż termin zakończenia inwestycji podany w opinii do wniosku o kredyt.

W przypadku nieukończenia inwestycji w uzgodnionym w umowie kredytowej rozmiarze i terminie, kredytobiorca traci prawo do wykorzystania 20% kwoty kredytu, a **udzielony kredyt może zostać przekwalifikowany na kredyt komercyjny**. W przypadku nie spłacania rat kredytu i odsetek lub niecelowego wykorzystania kredytu, bank będzie naliczał odsetki stosowane dla **kredytów przeterminowanych**.

Procedura występowania o kredyt i przyznawania kredytów:

Urzędy gmin, komitety społeczne, spółki wodno-ściekowe zainteresowane otrzymaniem kredytu powinny wystąpić do Fundacji ze zgłoszeniem określającym:

- charakter i rozmiar inwestycji,
- stan zawaansowania prac,
- przewidziany termin zakończenia inwestycji,
- potrzebne oraz posiadane środki finansowe.

Po otrzymaniu zgłoszenia Fundacja wysyła na adres wnioskodawcy "Ankiety Wstępna", którą należy odesłać po uważnym wypełnieniu.

Każda inwestycja, która została wstępnie zaakceptowana, będzie wizytowana przez inspektora Fundacji.

Ze względu na ograniczone środki finansowe, Fundacja zastrzega sobie prawo wyboru kredytobiorców, kierując się głównie zaangażowaniem społecznym w realizację inwestycji oraz jej kosztem.

Szczegółowych informacji udziela biuro Fundacji w Warszawie:

Działalnością Fundacji objęte są tereny wiejskie
Zarząd Fundacji informuje, że w 1999 roku pomoc finansowa Fundacji, według poniżej podanych zasad, będzie udzielana do momentu wyczerpania środków przeznaczonych na poszczególne programy.

W roku 1999 będą realizowane następujące programy:

Udzielanie kredytów preferencyjnych na budowę oczyszczalni przydomowych

Kredyty te udzielane będą do wysokości 50% kosztów budowy oczyszczalni przydomowych. Oprocentowanie kredytu wynosić będzie 0,2 stopy kredytu redyskontowego banku centralnego (NBP), ale nie mniej niż 7% rocznie. Okres spłaty kredytu będzie za każdym razem negocjowany z przedstawicielami kredytobiorcy występującego o udzielenie kredytu (ale nie może być dłuższy niż 5 lat, liczone od dnia zawarcia umowy).

Udzielanie kredytów preferencyjnych na budowę zbiorczych oczyszczalni ścieków

Wysokość kredytu nie może przekroczyć 25% kosztów inwestycji (ale nie więcej niż 200 000,- zł). Oprocentowanie kredytu wynosić będzie 0,2 stopy kredytu redyskontowego banku centralnego (NBP), ale nie mniej niż 7% rocznie. Okres spłaty kredytu będzie za każdym razem negocjowany z przedstawicielami kredytobiorcy (ale nie może być dłuższy niż 5 lat, liczone od dnia zawarcia umowy).

Szkolenia w dziedzinie gospodarki ściekowej na wsi oraz innych aspektów ochrony środowiska

Tematyka szkolenia - w zależności od zapotrzebowania - obejmuje oczyszczalnie ścieków zbiorcze i sieci kanalizacyjne lub oczyszczalnie przydomowe. Czas trwania szkolenia do 6 godzin, z możliwością przedłużenia w przypadku dużego zainteresowania. W programie jest pokaz filmów video zawierających przegląd rozwiązań technicznych w zakresie oczyszczania ścieków stosowanych w Polsce i za granicą. Liczba uczestników 20-30 osób.

Organizacja szkoleń na temat zarządzania małym przedsiębiorstwem

Szkolenie dla osób prowadzących działalność gospodarczą lub planujących rozpoczęcie takiej działalności w najbliższym czasie:

"Wprowadzenie do biznesu" - czas trwania szkolenia wynosi 48 godzin (6 dni po 8 godzin). Liczba uczestników - 25 osób. Odpłatność wynosi 30 zł od uczestnika. Miejsce szkolenia jest uzgadniane z zainteresowanym

"Szkoła biznesu i marketingu" - czas trwania szkolenia wynosi 108 godzin (9 sesji po 12 godzin w piątki i soboty w odstępach 2 tygodniowych). Liczba uczestników - 25 osób. Odpłatność wynosi 100 zł od uczestnika.

Organizacja szkoleń wykładowców i konsultantów

"Zasady funkcjonowania gospodarki rynkowej" - szkolenia przeznaczone dla nauczycieli przedmiotów ekonomicznych w szkołach średnich przygotowujących młodzież do pracy w rolnictwie i w jego otoczeniu (technika rolnicza, ekonomiczno-rolnicze, pszczelarstwo, mechanizacja rolnictwa, ogrodnictwo itp.). Czas trwania szkolenia wynosi 72 godziny (9 dni po 8 godzin w ustalone dni tygodnia np. piątki i soboty w odstępach tygodniowych). Liczba uczestników - 30 osób. Szkolenie bezpłatne.

"Podstawy biznesu" - szkolenia dla pracowników ODR-ów i Rejonowych Urzędów Pracy. Czas trwania szkolenia wynosi 40 godzin (5 dni po 8 godzin). Liczba uczestników 20 osób. Odpłatność za szkolenie wynosi 50 zł od uczestnika.

Organizacja szkoleń z dziedziny agroturystyki

"Prowadzenie działalności agroturystycznej" - szkolenie dla rolników zainteresowanych świadczeniem usług agroturystycznych. Czas trwania szkolenia 4 dni (3 dni po 6 godzin wykładów i zajęć warsztatowych plus 1 dzień poświęcony na zwiedzanie gospodarstw agroturystycznych). Liczba uczestników 20-25 osób. Odpłatność wynosi 30 zł od uczestnika.

Program "Młodzież-Gmina-Środowisko". Program edukacyjny dla młodzieży z terenów wiejskich i małych miast.

Głównym celem programu jest kształtowanie i propagowanie wśród młodzieży jak również za jej pośrednictwem wśród pozostałych mieszkańców wsi i miasteczek świadomości ekologicznej i aktywnej postawy obywatelskiej. Program ma również na celu wykształcenie grupy inicjatorów działań społecznych na rzecz swojej wsi, gminy i społeczności lokalnej.

Kanadyjsko-Polsko-Ukraiński Program Wymiany Młodzieży

Siedmiomiesięczny program szkoleniowy dla młodzieży prowadzony jest przez Fundację przy współpracy z kanadyjską organizacją Canada World Youth (CWY) i Akademię w Ostrogu na Ukrainie. Zadaniem tego niekonwencjonalnego programu jest przygotowanie uczestników do aktywnego udziału w instytucjach życia demokratycznego na terenie gminy, do wyzwań nowoczesnego rynku pracy oraz do rozwijania współpracy międzynarodowej. Uczestnicy poznają podstawowe zasady gospodarki rynkowej oraz zdobywają wiedzę teoretyczną i praktyczną z dziedziny małej przedsiębiorczości.

Koszty programu ponoszą CWY (70%), Fundacja i gminy, z których terenu pochodzą polscy uczestnicy (pozostałe 30%). Gminy te uczestniczą też w realizacji programu.

Popieranie działalności organizacji pozarządowych realizujących cele zgodne z celami statutowymi Fundacji.

Fundacja może udzielać dotacji na działalność różnych organizacji pozarządowych, których cele działalności są zgodne z celami statutowymi Fundacji. Celem Fundacji według jej statutu jest:

"pomoc w zaopatrzeniu wsi w wodę i rozwiązywaniu zagadnień gospodarki ściekowej oraz popieranie działalności kulturalnej, oświatowej i społecznej mieszkańców obszarów wiejskich"

Fundacja przygotowuje program edukacyjno-szkoleniowy na temat integracji Polski z Unią Europejską. Program będzie skierowany do rolników, mieszkańców terenów wiejskich, nauczycieli i pracowników samorządów.

Fundacja jest w trakcie procesu łączenia z Fundacją Rolniczą. Nowa instytucja będzie nosiła nazwę Fundacji Wspomagania Wsi i po rejestracji w roku 1999 będzie realizowała wszystkie programy Fundacji Wspomagającej Zaopatrzenie Wsi w Wodę.

Data ostatniej aktualizacji: 99-07-12

FUNDACJA WSPÓLPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ

00-526 Warszawa, ul. Krucza 24/26

tel. (0-22) 629-59-37, 621-02-46,

fax (0-22) 625-34-18

DOTACJE

Wnioskodawca	podmioty niekomercyjne współpracujące z partnerem niemieckim
Przedmiot udzielania pomocy	budowa sieci wodociagowych, oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych oraz inne projekty związane z ochroną środowiska
Wykluczenia	- projekty komercyjne; - finansowanie kosztów działalności bieżącej wnioskodawcy lub utrzymania w przyszłości; - refundacje uzyskanych skądinąd pożyczek i poczynionych już wydatków;
Źródło finansowania pomocy	REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC
Okres dostępności programu	do 1999 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	do negocjacji
Maksymalna kwota pomocy	około 1 mln PLN
Maksymalny udział w finansowaniu nakładów	całości 50% - na projekty dotyczące wodociągów 30% - na pozostałe inwestycje ekologiczne
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	25%
Minimalna liczba transz	2
Wymagane procedury zakupów	- przetarg nieograniczony według zasad Fundacji; - zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych (Dz.U. 76 z 1994 roku oraz 99 z 1995 roku);
Dodatkowe wymagania	- wszystkie projekty powinny mieć na celu pogłębienie współpracy polsko-niemieckiej; - należy udokumentować zabezpieczenie finansowania projektów ze środków własnych i ze źródeł innych niż Fundacji; - muszą być spełnione warunki dodatkowe nałożone przez Zarząd Fundacji przy udzielaniu dotacji; - od momentu przyznania środków do momentu rozpoczęcia przedsięwzięcia nie może upłynąć więcej niż 6 miesięcy;

POLSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO

00-503 Warszawa, ul. Żurawia 4A

tel. (0-22) 693-54-53, 629-28-88,

fax (0-22) 693-54-06, 621-33-04

DOTACJE

Wnioskodawca	władze lokalne oraz samorządowe instytucje gospodarcze związane z rozwojem regionalnym 10 województw: katowickie, krośnieńskie, łódzkie, nowosądeckie, olsztyńskie, piotrkowskie, rzeszowskie, sieradzkie, suwalskie, wałbrzyskie
Przedmiot udzielania pomocy	budowa, rozbudowa, unowocześnienie itp. infrastruktury wpływającej na rozwój gospodarczy gminy lub kilku gmin razem (np. wodociągi, kanalizacje, oczyszczalnie ścieków, zakłady przerobu odpadów, doprowadzenie energii elektrycznej, drogi, centra przemysłowe, inkubatory przedsiębiorczości)
Źródło finansowania pomocy	UNIA EUROPEJSKA (program Phare-RAPID)

Zarządzanie programem	Polska Agencja Rozwoju Regionalnego
Okres dostępności programu	1996-1998
Maksymalny okres udzielania pomocy	do negocjacji (w okresie działania programu)
Kwota pomocy na projekt	min. 20 tys. ECU / max. 300 tys. ECU
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	50%
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	50%
Wymagane procedury zakupów	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych (Dz.U. 76 z 1994 roku oraz 99 z 1995 roku); - dla dotacji przekraczającej 50 tys. ECU wymagane jest przeprowadzenie przetargu nieograniczonego; - ogłoszenie o przetargu w prasie lokalnej conajmniej o zasięgu wojewódzkim oraz prasie anglojęzycznej; - minimalny czas od ogłoszenia przetargu do otwarcia ofert wynosi 6 tygodni; - wartość ofert nie może być negocjowana ani w trakcie, ani też po przetargu;

PROGRAM MAŁYCH DOTACJI GEF
00-608 Warszawa, Al. Niepodległości 186
tel. (0-22) 25-92-45,
fax (0-22) 25-49-58
DOTACJE*

Wnioskodawca	<ul style="list-style-type: none"> - organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, komitety społeczne) - formalnie zarejestrowane i posiadające własne konto bankowe; - samorządy lokalne współpracujące z organizacjami pozarządowymi;
Przedmiot udzielania pomocy	<ul style="list-style-type: none"> - redukcja emisji gazów cieplarnianych (np. efektywne zużycie energii, zamiana paliw i środków transportu, redukcja emisji metanu); - ochrona bioróżnorodności; - ochrona wód międzynarodowych; - powstrzymanie degradacji powierzchni ziemi;
Wykluczenia	<ul style="list-style-type: none"> - jednostki budżetowe (np. szkoły, szpitale, instytucje naukowo-badawcze); - badania naukowe; - finansowanie kosztów bieżących wnioskodawców;
Zródło finansowania pomocy	GEF (Global Environmental Facility)
Zarządzanie programem	UNDP
Okres dostępności programu	od 1994 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	2 lata
Maksymalna kwota pomocy	50 tys. USD
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	100%
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	nie jest wymagany, (jednak własny udział zwiększa szanse projektu, z uwagi na konkursowy charakter programu)
Wymagane procedury zakupów	bez ograniczeń
Dodatkowe wymagania	pierwszeństwo przyznaje się projektom, które spełniają następujące

	<p>kryteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uwzględniają udział społeczności lokalnej w planowaniu, realizacji, monitoringu i ocenie projektów; - korzystają z krajowej bazy naukowo-technicznej; - odnoszą się do kilku celów (np. łączenie celów ochrony środowiska z kwestią ubóstwa); - zawierają elementy zwiększające znaczenie grup lokalnych podejmujących problemy środowiska; <p>Należy również udokumentować zabezpieczenie finansowania projektów ze źródeł innych niż Programu.</p>
--	--

*\ Warunki udzielania dotacji mogą ulec zmianie od stycznia 1997 roku.

PROJEKT UMBRELLA

00-926 Warszawa, ul. Krucza 38/42
tel. (0-22) 628-36-34, fax (0-22) 629-95-66

POMOC KONSULTINGOWA (DORADZTWO)

Wnioskodawca	krajowe firmy, instytucje, organizacje (prywatne, państwowe lub samorządowe): urzędy centralne; administracja terenowa; samorzady terytorialne; jednostki budżetowe; przedsiębiorstwa prywatne i państwowe; spółdzielnie, organizacje pozarządowe; fundacje; stowarzyszenia; uczelnie; szkoły
Przedmiot udzielania pomocy	- doradztwo w zakresie ochrony środowiska (zmniejszanie zanieczyszczeń wody, gleby i powietrza; oszczędzanie wody i energii; rozwój lokalnych inicjatyw w rolnictwie i turystyce); - doskonalenie kadr; systemy opieki socjalnej; gospodarka wolnorynkowa; integracja europejska;
Źródło finansowania pomocy	<ul style="list-style-type: none"> • UNDP (Program Rozwoju ONZ); • UNIA EUROPEJSKA • RZĄD POLSKI
Zarządzanie programem	- UNDP - Rząd Polski
Okres dostępności programu	od 1990 roku
Maksymalny okres udzielania pomocy	2 lata
Maksymalna kwota pomocy	15 tys. USD
Maksymalny udział w finansowaniu całości nakładów	80% kosztu zatrudnienia konsultanta
Minimalny udział środków własnych wnioskodawcy	20% kosztu zatrudnienia konsultanta
Dodatkowe informacje	Pomoc doradcza dla ochrony środowiska polega na: - prowadzeniu przeglądów stanu środowiska; - formułowaniu projektów inwestycyjnych ze wskazaniem sposobów finansowania; - szkoleniach w zakresie ekologii;
Wykluczenia	- organizacja seminariów i konferencji, promocji i reklamy; - prowadzenie podstawowych badań naukowych; - pomoc służąca bezpośrednio osiągnięciu zysków komercyjnych a nie przynosząca zmian systemowych i długofalowych efektów;

Agrolinia

Misją AGROLINII 2000 jest wspieranie przemian na wsi i pomoc mieszkańcom terenów wiejskich w aktywnej adaptacji do warunków gospodarki rynkowej i integracji z Unią Europejską

Adresy biur Programu AGROLINIA 2000:

00-400 WARSZAWA, ul. Nowy Świat 6/12
Zespół Kredytowy
tel. (0-22) 661-75-90, fax (0-22) 661-77-22
Zespół d/s Pomocy Bankom Spółdzielczym
tel. (0-22) 661-73-60, fax. (0-22) 625-13-52
Specjalista d/s Małych Grantów
tel. (0-22) 661-72-98, fax (0-22) 625-13-73

60-501 POZNAŃ,
ul. Kraszewskiego 15
Zespół ds. Rozwoju Wsi
tel. (0-61) 84-71-483,
(0-61) 84-17-215
fax (0-61) 84-17-217

AGROLINIA 2000 to program pomocy dla polskiej wsi i rolnictwa, finansowany ze spłat kredytów pochodzących ze środków Phare Unii Europejskiej. Wykonawcą Programu jest Fundusz Współpracy, wyspecjalizowana fundacja Skarbu Państwa zajmująca się realizacją programów pomocowych związanych z rozwojem sektora prywatnego i dostosowaniem instytucji polskich do wymogów integracji europejskiej. AGROLINIA 2000 jest kontynuacją programu Phare "Importowa Linia Kredytowa dla Sektora Rolnego", który działał w latach 1991-1996. W ramach tego programu udzielono około 1000 kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze rolno-spożywczym, przeszkolono lub dofinansowano szkolenia dla około 10.000 osób (w tym blisko 8.000 w bankach spółdzielczych) oraz wydano drukiem ponad 20 pozycji popularyzujących informacje niezbędne w procesie inwestowania i modernizacji wsi i rolnictwa. Po pozytywnej ocenie realizacji "Importowej Linii Kredytowej dla Sektora Rolnego", Rząd Polski wspólnie z Przedstawicielstwem Unii Europejskiej w Warszawie w 1996 roku podjął decyzję o uruchomieniu, ze spłat udzielonych kredytów, nowego programu - AGROLINII 2000. Misją AGROLINII 2000 jest wspieranie przemian na wsi i pomoc mieszkańcom terenów wiejskich w aktywnej adaptacji do warunków gospodarki rynkowej i integracji z Unią Europejską.

Swoją misję AGROLINIA 2000 realizuje poprzez:

- Linie kredytowa na cele inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach. Kredyty udzielane są na warunkach preferencyjnych za pośrednictwem banków spółdzielczych oraz banków zrzeszających banki spółdzielcze. Banki podejmują decyzję o przyznaniu kredytu samodzielnie, stosując te same procedury, co przy kredytowaniu z własnych środków banku.

Oferowane są dwa rodzaje kredytów:

- kredyty inwestycyjne, o długim okresie spłaty (do 12 lat),
- kredyty pakietowe, o uproszczonej procedurze, w której możliwe jest podjęcie szybkiej decyzji o przyznaniu kredytu;

- Działania o charakterze szkoleniowym, informacyjnym i organizacyjnym w ramach projektów:

- kształcenie liderów wiejskich,
- rozwój przedsiębiorczości wiejskiej,
- pomoc dla sektora banków spółdzielczych,
- małe granty - dotacje na inicjatywy oddolne.

Ideą Programu jest, aby jego poszczególne elementy uzupełniały się wzajemnie, tworząc efekt synergii. Podstawowym założeniem Programu jest to, aby:

- elastycznie reagować na potrzeby wynikające ze zmian zachodzących na terenach wiejskich,
- odpowiadać na inicjatywy wywodzące się ze środowisk lokalnych,
- wspierać tworzenie trwałych struktur i mechanizmów, które będą zdolne do samodzielnego funkcjonowania również po zakończeniu istnienia Programu.

Dlatego szczególna uwaga poświęcana jest doborowi instytucji partnerskich. AGROLINIA 2000 współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, takimi jak:

- izby rolnicze,
- ośrodki doradztwa rolniczego,
- banki spółdzielcze i regionalne, Krajowy Związek Banków Spółdzielczych,
- agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, agencje inicjatyw lokalnych,
- samorządy lokalne,
- szkoły rolnicze, szkoły bankowe i instytuty naukowe,
- organizacje pozarządowe

- a także z wieloma partnerami w krajach Unii Europejskiej, umożliwiając nawiązanie kontaktów polskim organizacjom o podobnym charakterze (izbom rolniczym, bankom spółdzielczym itp).

AGROLINIA 2000 obejmuje swym zasięgiem teren całego kraju.

Nowy program pomocowy SAPARD już za rok

Unia Europejska prowadzi własną politykę rolną, którą - podobnie jak cały porządek prawny Wspólnoty - kraje kandydujące muszą zaakceptować. Budzi to wiele obaw na polskiej wsi. Po części są one uzasadnione, jednak w dużej mierze wynikają z niedoinformowania. Szansę, której nie wolno przegapić, stwarza program przedakcesyjny Instrument wsparcia dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich - w skrócie SAPARD.

Co to jest SAPARD?

Program SAPARD ma działać od 1 stycznia 2000 roku do momentu przystąpienia do Unii. Chodzi o udzielenie krajom kandydującym realnej pomocy finansowej oraz o nauczenie ich korzystania ze znacznie większych funduszy strukturalnych w niedalekiej przyszłości.

Na program ten przeznaczono 500 milionów ECU rocznie dla wszystkich dziesięciu państw - kandydatów do Unii. Przewiduje się nieoficjalnie, że Polska mogłaby otrzymać nawet połowę tej puli. Państwa kandydujące muszą jednak przygotować odpowiednie programy na poziomie kraju i regionów.

Z funduszu SAPARD będzie można uzyskać do 75 proc. na projekty w sektorze publicznym i do 50 proc. w prywatnym. Pozostałą część ma stanowić wkład własny (z budżetów rządowych i samorządowych, kredyty, kapitał prywatny). Tak więc już w 2000 roku państwa-kandydaci muszą dysponować kilkuset milionami ECU na współfinansowanie programu SAPARD. W przeciwnym razie unijne pieniądze przepadną. Jeśli jednak okaże się, że jesteśmy dobrze przygotowani, to ich ilość może znacznie wzrosnąć.

Wybór priorytetów

Z programu SAPARD mogą być finansowane:

- inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- poprawa przetwórstwa i marketingu produktów rolnych i rybołówstwa,
- poprawa struktur kontroli jakości, kontroli weterynaryjnej oraz fitosanitarnej,
- metody produkcji rolniczej służące ochronie środowiska,
- rozwój i dywersyfikacja działalności gospodarczej, zapewniająca alternatywne źródła dochodu,
- tworzenie grup producenckich,
- renowacja i rozwój wsi oraz ochrona dorobku kulturowego wsi,
- poprawa struktury gruntów oraz parcelacja,
- stworzenie i uaktualnienie rejestru gruntów,
- poprawa szkolnictwa zawodowego,
- rozwój i poprawa infrastruktury wiejskiej,
- zarządzanie zasobami wodnymi,
- leśnictwo (w tym zalesianie i przetwórstwo drewna).

Kraje kandydujące nie skorzystają z dofinansowania wszystkich tych obszarów działań równocześnie. Muszą już na wstępie wybrać tylko kilka z nich. Unia zaleca, aby dać pierwszeństwo poprawie efektywności rynku, podwyższeniu standardów higienicznych w produkcji rolnej i przemyśle przetwórczym oraz tworzeniu nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

4.5.9. Instytucje leasingowe:

Instytucje leasingowe stanowią potencjalnie istotny segment rynku finansowego ochrony środowiska charakteryzujący się dużą dynamiką rozwoju. Wynika to z rosnącej popularności tej formy zdobywania środków na działalność związaną z ochroną środowiska oraz możliwości jakie oferuje leasing w przelamywaniu ograniczeń finansowych podmiotów gospodarczych. Leasing ekologiczny jest też propagowany i wspierany przez firmy zachodnie o ukształtowanym już i znacznym doświadczeniu w tym obszarze.

Niżej przedstawiona informacja dotyczy (6) instytucji leasingowych aktywnych na polskim rynku finansowym ochrony środowiska. Instytucje te dysponują znacznym kapitałem i wciąż rosnącym doświadczeniem w zakresie wspierania inwestycji ekologicznych.

- BEL Leasing Sp. z o. o.
- BISE Leasing Sp. z o. o.
- Centralne Towarzystwo Leasingowe S.A.
- Centrum Leasingu i Finansów Sp. z o. o.
- Europejski Fundusz Leasingowy Sp. z o. o.
- Towarzystwo Inwestycyjno-Leasingowe Ekoleasing S.A.

BEL Leasing Sp. z o. o.
 00-218 Warszawa, ul. Kościelna 12
 tel. (022) 31-18-95, fax (022) 637-63-22

Informacje ogólne o firmie	Kapitał Spółki wynosi 4,5 mln PLN. Głównym udziałowcem jest Bank Inicjatyw Gospodarczych S.A. BEL Leasing posiada 36 przedstawicielstw i agencji w 29 województwach. Do końca marca 1996 roku, Spółka zawarła blisko 10 200 umów leasingu z blisko 5 tysiącami klientów.
Przedmiot leasingu	W ostatnich 5 latach BEL Leasing sfinansował zakup przedmiotów leasingu o wartości około 269 mln PLN. Były to środki transportu, systemy komputerowe i telekomunikacyjne, maszyny i urządzenia.
Rodzaje leasingobiorcy	Osoby prawne (spółki prawa handlowego, przedsiębiorstwa państwowe i inne) oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
Oferowane warunki finansowe	Dla inwestycji w ochronie środowiska warunki finansowe są formułowane indywidualnie w ramach negocjacji.
Wymagane zabezpieczenia	Według indywidualnych ustaleń w trakcie negocjacji.
Zainteresowanie ochroną środowiska	Mimo że BEL Leasing nie finansował do tej pory kontraktów związanych z ochroną środowiska jest zainteresowany współpracą w tym obszarze.

BISE Leasing Sp. z o. o.
 00-600 Warszawa, ul. Królewska 27
 tel. (0-22) 827-41-18, fax (0-22) 827 41 18

Informacje ogólne o firmie	BISE Leasing Sp z o. o. powstała w 1992 r., w której jedynym udziałowcem jest Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. Głównym przedmiotem działania Spółki jest prowadzenie działalności w zakresie leasingu różnego rodzaju środków trwałych.
Przedmiot leasingu	Głównie maszyny i urządzenia przemysłowe oraz środki transportu.
Rodzaje leasingobiorcy	Podmiot prowadzący działalność gospodarczą od co najmniej 6 miesięcy i posiadający dobrą kondycję finansową.
Oferowane warunki finansowania	BISE Leasing oferuje leasing na okres 12, 24 i 36 miesięcy z czynszem leasingowym stałym i zmiennym. W leasingu operacyjnym opłaty leasingowe stanowią u Leasingobiorcy koszt uzyskania przychodu, równorzędnie do kosztów dzierżawy, najmu i innych umów o podobnym charakterze. Po zakończonym okresie leasingu Leasingobiorca jest uprawniony do nabycia przedmiotu leasingu lub przedłużenia umowy na czas nieokreślony.
Wymagane zabezpieczenia	Weksel in blanco Leasingobiorcy (ewentualnie poręczony przez osobę trzecią) oraz - w przypadku, gdy ta forma okaże się niewystarczająca - przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy będącej własnością Leasingobiorcy, kaucja gwarancyjna, hipoteka i inne.
Zainteresowanie ochroną środowiska	BISE Leasing do tej pory nie zawierał umów leasingowych, których przedmiotem jest ochrona środowiska, jednakże jest zainteresowany takimi umowami.

CENTRALNE TOWARZYSTWO LEASINGOWE S.A.

00-529 Warszawa, ul. Wspólna 1/3

tel. (0-22) 628-28-19, 625-35-54, 625-35-04,

625-35-96, fax (0-22) 628-67-15

Informacje ogólne o firmie	Centralne Towarzystwo Leasingowe S.A. (CTL SA) jest spółką akcyjną prowadzącą działalność od lutego 1991 roku, z kapitałem akcyjnym 24 mln PLN. Wraz ze Śląskim Towarzystwem Leasingowym S.A. w Katowicach i Wielkopolskim Towarzystwem Leasingowym S.A. w Poznaniu tworzy "Grupę CTL", należąca do czołowej piątki polskich firm leasingowych. Fundusze własne i wartość aktywów trwałych na koniec 1995 r. wyniosły odpowiednio 116,3 mln PLN i 197,8 mln PLN. Jednym z głównych akcjonariuszy CTL SA jest Bank PKO BP. CTL SA jest członkiem Business Centre Club i założycielem Konferencji Przedsiębiorstw Leasingowych w Polsce. Posiada dwa oddziały (w Katowicach i Poznaniu) i około 30 przedstawicielstw regionalnych, zatrudnia około 100 osób. Jest udziałowcem Banku Wschodniego w Białymstoku.
Przedmiot leasingu	Wszelkie dobra inwestycyjne (środki trwałe i wyposażenie), wartości niematerialne i prawne (licencje, patenty, programy komputerowe).
Rodzaje leasingobiorcy	Wszystkie osoby prawne i fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (spółki prawa handlowego, spółdzielnie i przedsiębiorstwa państwowe, fundacje, inne); jednostki i zakłady budżetowe, gminy i organizacje samorządu terytorialnego oraz ich jednostki.
Oferowane warunki finansowe	Oplata wstępna w wysokości 10%-40% wartości netto przedmiotu leasingu oraz opłata manipulacyjna w wysokości 2%-2,5% wartości netto przedmiotu leasingu. Czas trwania umów 1-5 lat. Preferowane miesięczne płatności w stałych terminach (na ogół do 10 dnia miesiąca). Możliwość zawierania umów z amortyzowaniem przedmiotów przez Leasingobiorcę. Dostosowanie płatności do możliwości Leasingobiorcy (indywidualny rozkład sezonowy, opłaty rosnące lub malejące). Możliwość negocjowania odstępstw od warunków standardowych.
Wymagane zabezpieczenia	Weksel gwarancyjny, inne zabezpieczenia ustalane indywidualnie stosownie do oceny ryzyka.
Zainteresowanie ochroną środowiska	Tak, zwłaszcza inwestycjami przemysłowymi i środkami transportu przyjaznymi dla środowiska.

CENTRUM LEASINGU I FINANSÓW Sp. z o. o.

00-508 Warszawa, Al. Jerozolimskie 27

tel. (0-22) 628-70-06, fax (0-22) 628-70-07

Informacje ogólne o firmie	Centrum Leasingu i Finansów (CLiF S.A.) powstało w 1992 r. z kapitałem wielkości 200 tys. PLN, który w miarę rozwoju firmy powiększył się do 2,34 mln PLN.
Przedmiot leasingu	Maszyny, samochody osobowe i ciężarówki, linie produkcyjne i technologiczne, sprzęt komputerowy.
Rodzaje leasingobiorcy	Każdy podmiot gospodarczy, bez względu na formę prawną również gminy i przedsiębiorstwa komunalne.
Oferowane warunki finansowe	- wstępna opłata leasingowa od 0% do 45% wartości netto przedmiotu leasingu; - czynsz leasingowy od 2,12% do 10,47% wartości netto przedmiotu leasingu; - kaucja zwrotna 5% wartości netto przedmiotu leasingu; - czas trwania umowy leasingowej 1 - 5 lat.
Wymagane zabezpieczenia	Nie są wymagane majątkowe zabezpieczenia (zabezpieczeniem jest kaucja zwrotna), jednak Leasingobiorca może zostać zobowiązany do wystawienia weksła własnego.
Zainteresowanie ochroną środowiska	Spółka jest zainteresowana dostawą linii technologicznych oraz urządzeń związanych z ochroną środowiska.

	<ul style="list-style-type: none"> • cesja polisy ubezpieczeniowej przewłaszczonych przedmiotów, • poręczenie weksla gwarancyjnego lub poręczenie cywilno-prawne, • inne uzgodnione wzajemnie (np. polisa ubezpieczenia spłat opłat leasingowych).
Zainteresowanie ochroną środowiska	Ekoleasing S.A. finansuje przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony środowiska, np. instalacje do odsiarczania i odpylania spalin, wyposażenia oczyszczalni ścieków, bezpieczne środowisko wyposażenia dla linii produkcji wyrobów lakierniczych i malarni oraz nowoczesnych kotłowni przemysłowych i osiedlowych, urządzenia utylizacji błota defekosaturacyjnego oraz maszyny i urządzenia służące do utylizacji i recyklingu odpadów.

4.5.10. Fundusze inwestycyjne:

Fundusze inwestycyjne stanowią nowy i potencjalnie ważny segment rynku finansowego ochrony środowiska. Oprócz dodatkowego kapitału są one w stanie wnieść wiedzę menadżerską, doświadczenie i kontakty do wspieranej finansowo spółki. Szerokie wejście ekologicznych funduszy inwestycyjnych (green equity funds) na rynek finansowy ochrony środowiska, może okazać się przełomowe dla usprawnienia podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz integracji ochrony środowiska z przedsięwzięciami o charakterze gospodarczym. Doświadczenie z łączeniem wymagań ochrony środowiska i rozwoju produkcji może być przydatne do niedopuszczenia do zwiększenia obciążeń środowiska w warunkach wzrostu gospodarczego. Fundusze inwestycyjne są nastawione na wykorzystywanie możliwości jakie dają współczesne procesy technologiczne i wiedza menadżerska. Ich zainteresowanie nowymi spółkami jest szczególnie cenne dla proekologicznego rozwoju gospodarki. Niżej zamieszczone informacje dotyczą (14) funduszy inwestycyjnych najbardziej aktywnych na rynku finansowym ochrony środowiska. Są to też fundusze najbardziej zainteresowane ekspansją w tym obszarze.

- Caresbac-Polska S.A.
- Central and Eastern European Infrastructure Resources Partners
- Copernicus Capital Management
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
- Global Environment Fund
- International Finance Corporation
- International UNP Holdings
- Kouri Capital Poland Ltd.
- NEFCO
- Pioneer Investment Poland Sp. z o.o.
- Poland Partners
- Polish Private Equity Funds
- Renaissance Partners
- Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A.

CARESBAC-POLSKA S. A.
00-635 Warszawa, ul. Polna 40
tel. (0-22) 25-62-05, 25-62-06, fax (0-22) 25-46-50

Zródło funduszu	Międzynarodowe Instytucje Finansowe: Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, International Finance Corporation, Global Environmental Facility, USAID (Amerykańska Agencja Rozwoju Międzynarodowego), Polskie Instytucje Finansowe: Foundation for the Development of Polish Agriculture, Fundusz Współpracy.
Wartość funduszu	14,9 mln USD
Preferowany przedmiot inwestycji	Małe i średnie prywatne polskie przedsiębiorstwa.

Udział w przedsięwzięciu	25%-49% Minimalna wartość inwestycji 50 tys. USD Maksymalna wartość inwestycji 400 tys. USD
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie konieczne
Okres zaangażowania	max. 5 lat
Ilość inwestycji w portfolio	31
Inne informacje i uwagi	Caresbac-Polska S.A. jest szczególnie zainteresowany polskimi przedsiębiorstwami z udokumentowaną działalnością danej branży oraz doświadczonymi właścicielami i zarządem.

**CENTRAL and EASTERN EUROPEAN
INFRASTRUCTURE RESOURCES PARTNERS**

02-001 Warszawa, Al. Jerozolimskie 81
tel. (0-22) 695-09-30, fax (0-22) 695-09-45

Zródło funduszu	MeesPierson Eur Aumerica Ltd., MeesPierson N. V., CDC-Participations S.A., Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.
Wartość funduszu	około 25-30 mln ECU
Preferowany przedmiot inwestycji	<ul style="list-style-type: none"> • Projekty przemysłowe związane z ochroną środowiska (recykling materiałów, oszczędność energii, zwiększenie efektywności procesu produkcji, minimalizacja ilości odpadów oraz czysta produkcja). • Działalność w zakresie zaopatrzenia w wodą, gromadzenia i zagospodarowania odpadów komunalnych, energooszczędności, poszukiwania alternatywnych źródeł energii oraz sposobów jej dystrybucji. • Produkcja sprzętu i urządzeń takich jak: sieci kanalizacyjne, zawory i zamknięcia, wodomierze, urządzenia pomiarowe, technologie redukujące i kontrolujące poziom zanieczyszczeń.
Udział w przedsięwzięciu	do negocjacji, Min/max wartość inwestycji do negocjacji, Wielkość pojedynczych inwestycji ok. 1 mln ECU.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie wyklucza się
Okres zaangażowania	do negocjacji
Ilość inwestycji w portfolio	0 (Fundusz rozpocznie swoją działalność w Polsce dopiero pod koniec 1996 r.).
Inne informacje i uwagi	Fundusz oferuje firmom usługi dodatkowe, takie jak nawiązanie kontaktów z zagranicznymi partnerami strategicznymi oraz dostęp do dodatkowych źródeł finansowania.

COPERNICUS CAPITAL MANAGEMENT

00-079 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 79
tel. (0-22) 26-85-80, fax (0-22) 26-44-62

Zródło funduszu	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, International Finance Corporation, Inwestorzy Instytucjonalni (Adia), Bank Rozwoju Eksportu S.A.
Wartość funduszu	25 mln USD
Preferowany przedmiot	Centrale Handlu Detalicznego oraz Hurtowego, Telewizja Kablowa, Materiały Budowlane, Komunikacja, Medycyna, Ochrona Środowiska (recykling).

inwestycji	
Udział w przedsięwzięciu	do negocjacji, Minimalna wartość inwestycji 1 mln USD. Maksymalna wartość inwestycji 2,5 mln USD.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Tak
Okres zaangażowania	max. 8 lat
Ilość inwestycji w portfelu	4
Inne informacje i uwagi	Wszystkie inwestycje podlegają audytowi zgodności z wymogami ochrony środowiska. Copernicus również realizuje inwestycje wspólnie z Advent International.

EUROPEJSKI BANK ODBUDOWY I ROZWOJU

00-697 Warszawa, Al. Jerozolimskie 65/79

tel. (0-22) 630-72-75,

fax (0-22) 630-65-51

Źródło funduszu	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) jest międzynarodową instytucją specjalnie powołaną, aby wspierać kraje Europy Środkowej i Wschodniej w ich dążeniach do osiągnięcia gospodarki rynkowej. Wśród 59 udziałowców Banku znajdują się zarówno kraje z tego regionu jak i z innych części świata. Udziałowcami są także Unia Europejska i Europejski Bank Inwestycyjny.
Wartość funduszu	8,7 mld ECU (wartość aktywów ogółem).
Preferowany przedmiot inwestycji	Ochrona środowiska, usługi komunalne oraz inwestycje infrastrukturalne, wykorzystywanie energii, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, transport, restrukturyzacja i prywatyzacja przedsiębiorstw.
Udział w przedsięwzięciu	do 35%, Minimalna wartość inwestycji 5 mln ECU, Maksymalna wartość inwestycji do negocjacji.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie
Okres zaangażowania	Inwestycje krótko- i średnioterminowe.
Ilość inwestycji w portfelu	19
Inne informacje i uwagi	Przy wyborze projektu Bank upewnia się czy finansowane przedsięwzięcie może przynieść tzw. efekt mnożnikowy, czyli np. przynosić całkowite korzyści dla lokalnej gospodarki lub ulepszenie infrastruktury. Zwykle EBOR nie finansuje zakupu istniejących akcji, czy też nowych emisji.

GLOBAL ENVIRONMENT FUND

1201 New York Avenue, NV, Suite 220

Washington, DC 2005

tel. (0-01-202) 789-45-00,

fax (0-01-202) 789-45-08

Źródło funduszu	Podmioty prywatne.
Wartość funduszu	140 mln USD (planuje się do końca 1996 roku zwiększyć wartość Funduszu do 250 mld USD).
Preferowany przedmiot inwestycji	Czyste źródła energii; branża sanitarna; dystrybucja gazu; inne infrastrukturalne przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska.

Udział w przedsięwzięciu	mniej niż 50%, Minimalna wartość inwestycji 2 mln USD, Maksymalna wartość inwestycji ok. 10 mln USD.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Jest preferowana (jednak bez udziału w bieżącym zarządzaniu).
Okres zaangażowania	7-10 lat
Ilość inwestycji w portfelu	Bardzo dużo projektów, zwłaszcza dotyczących energooszczędności, ochrony wód oraz zagospodarowania odpadów na rynkach o zwiększonym ryzyku (Ameryka Łacińska, Azja, Europa Wschodnia).
Inne informacje i uwagi	GEF realizuje inwestycje kapitałowe dotyczące projektów infrastrukturalnych ochrony środowiska oraz przedsiębiorstw nastawionych na ochronę środowiska na rynkach o zwiększonym ryzyku. GEF preferuje wspólne inwestowanie z doświadczonymi firmami inwestycyjnymi.

INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION
(Międzynarodowa Korporacja Finansowa)
00-688 Warszawa, ul. Emilii Plater 28
tel. (0-22) 630-34-44,
fax (0-22) 630-34-45

Zródło funduszu	International Finance Corporation (IFC) jest członkiem grupy Banku Światowego. Kapitał IFC pochodzi z budżetów centralnych 170 krajów członkowskich.
Wartość funduszu	4,2 mld USD
Preferowany przedmiot inwestycji	Rolą IFC jest stymulacja wzrostu gospodarczego jego członków - inwestycji krajów rozwijających się poprzez wspieranie sektora prywatnego. Głównym jej zadaniem jest finansowanie przedsięwzięć prowadzonych zarówno poprzez firmy krajowe jak i Joint Ventures. Preferowanym przedmiotem inwestycji są przedsiębiorstwa produkcyjne różnych branż.
Udział w przedsięwzięciu	do 25%, Minimalna wartość inwestycji 4-5 mln USD, Maksymalna wartość inwestycji ok. 100 mln USD.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie
Okres zaangażowania	6-7 lat
Ilość inwestycji w portfelu	24
Inne informacje i uwagi	IFC zajmuje się również finansowaniem procesów prywatyzacyjnych. Inwestuje swoje własne fundusze, jak również tworzy konsorcja finansowe zarówno z instytucjami finansowymi z zagranicy jak też z instytucjami krajowymi dysponującego dostępem do rynku kapitałowego i pieniężnego. IFC może również zorganizować oraz sfinansować pomoc techniczną w zakresie identyfikacji oraz przygotowania atrakcyjnych przedsięwzięć inwestycyjnych. IFC również doradza w zakresie wyboru odpowiednich technologii, prowadzenia negocjacji dotyczących zakupu licencji oraz umów handlowych, zarządzania przedsiębiorstwem.

INTERNATIONAL UNP HOLDINGS

02-026 Warszawa, ul. Raszyńska 3

tel. (0-22) 629-27-17,

fax (0-22) 625-56-14

Zródło funduszu	JP Morgan, Morgan Stanley, Murray Johnstone, Barings, Sceptre Investment.
Wartość funduszu	44 mln dolarów kanadyjskich
Preferowany przedmiot inwestycji	Przedsiębiorstwa średniej wielkości nie uzależnione od wysokiej technologii.
Udział w przedsięwzięciu	ponad 50%, Minimalna wartość inwestycji 2 mln ECU, Maksymalna wartość inwestycji 5 mln ECU.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie (jednak reprezentacja w Radzie Nadzorczej Firmy).
Okres zaangażowania	3-7 lat
Ilość inwestycji w portfolio	6 (dwie kolejne na ukończeniu)
Inne informacje i uwagi	Przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska mogą być przedmiotem inwestycji International UNP Holdings.

KOURI CAPITAL POLAND Ltd.

00-095 Warszawa, Plac Bankowy 2

tel. (0-22) 621-31-65,

fax (0-22) 628-52-92

Zródło funduszu	Podmioty prywatne.
Wartość funduszu	0,5 mln USD.
Preferowany przedmiot inwestycji	Działające przedsiębiorstwa z różnych branż.
Udział w przedsięwzięciu	48% Minimalna wartość inwestycji 50 tys. USD, Maksymalna wartość inwestycji 500 tys. USD.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Tak
Okres zaangażowania	max. 5 lat
Ilość inwestycji w portfolio	1
Inne informacje i uwagi	Kouri Capital Poland Ltd. ma w swoim portfolio inwestycyjnym przedsięwzięcia związane z budową oczyszczalni ścieków.

The NORDIC ENVIRONMENT FINANCE CORPORATION (NEFCO)

Fabianinkatu 34, P.O. Box 249, FIN-00171 Helsinki

tel. (0-0358-0) 180-01, 180-03-41,

fax (0-0358-0) 63-09-76

Zródło funduszu	Rządy krajów skandynawskich (Danii, Finlandii, Islandii, Norwegii i Szwecji).
Wartość funduszu	80 mln ECU
Preferowany przedmiot inwestycji	Przedsięwzięcia proekologiczne.
Udział w przedsięwzięciu	w poniżej 49% (preferuje się 25%-30%) Minimalna wartość inwestycji 150 tys. ECU,

	Maksymalna wartość inwestycji 4 mln ECU. Oczekiwana minimalna stopa zwrotu kapitału 10%-20% w stosunku rocznym.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Tak
Okres zaangażowania	5-10 lat (w wyjątkowych przypadkach okres ten może być dłuższy).
Ilość inwestycji w portfelu	7 (na terenie Polski)
Inne informacje i uwagi	Warunkiem wnoszenia udziałów kapitałowych przez NEFCO jest posiadanie przez inwestora, partnera pochodzącego z jednego z krajów skandynawskich.

PIONEER INVESTMENT POLAND Sp. z o. o.
00-193 Warszawa, ul. Stawki 2
tel. (0-22) 635-99-08, 635-10-45,
fax (0-22) 635-69-76

Źródło funduszu	Pioneer Group Incorporation, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Deutsche Entwicklung Gesellschaft (niemcy).
Wartość funduszu	60 mln USD.
Preferowany przedmiot inwestycji	Przemysł rolno-spożywczy, drzewny, poligrafia, tekstylny, ochrona środowiska, transport.
Udział w przedsięwzięciu	25%-40% Minimalna wartość inwestycji 500 tys. USD, Maksymalna wartość inwestycji 5 mln USD.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Tak
Okres zaangażowania	5-8 lat
Ilość inwestycji w portfelu	4
Inne informacje i uwagi	Kryteria wyboru inwestycji: profesjonalny Zarząd, przedsiębiorstwo prywatne lub podlegające prywatyzacji, region o wysoko rozwiniętej infrastrukturze.

POLAND PARTNERS
00-950 Warszawa, ul. Podwale 13
tel. (0-22) 635-76-90,
fax (0-22) 31-79-20

Źródło funduszu	Archer Daniels Midland Company, Breckleys and Trowel Trade Inc., Ancient Plan Inc., Communication Workers Pension Fund.
Źródło funduszu	55 mln ECU
Preferowany przedmiot inwestycji	Usługi różnego typu, przedsięwzięcia produkcyjne, (np. Elektronika, Energia, Transport). Poland Partners jest firmą zarządzającą funduszami inwestowanymi w szczególności w małe prywatne przedsiębiorstwa.
Udział w przedsięwzięciu	do negocjacji, Minimalna wartość inwestycji 2 mln USD, Maksymalna wartość inwestycji 6 mln USD.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Tak
Okres zaangażowania	3-6 lat

Ilość inwestycji w portfelu	7
Inne informacje i uwagi	Firma wspiera procesy prywatyzacyjne w przedsiębiorstwach posiadających silną kadre zarządzającą oraz firmy będące na wczesnym etapie rozwoju.

POLISH PRIVATE EQUITY FUNDS
00-400 Warszawa, ul. Nowy Świat 6/12
tel. (0-22) 625-19-21,
fax (0-22) 625-79-33

Źródło funduszu	Rząd USA, Creditanstalt, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, grupa Amerykańskich Funduszy Emerytalnych.
Wartość funduszu	351 mln USD,
Preferowany przedmiot inwestycji	Prywatne przedsiębiorstwa, procesy prywatyzacyjne, tworzenie joint ventures.
Udział w przedsięwzięciu	do negocjacji, Minimalna wartość inwestycji 1 mln USD, Maksymalna wartość inwestycji 18 mln USD.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie (jednak wymagana jest reprezentacja w Radzie Nadzorczej Firmy).
Okres zaangażowania	5-7 lat
Ilość inwestycji w portfelu	45
Inne informacje i uwagi	Każdy projekt inwestycyjny jest analizowany pod względem potencjalnego zwrotu kapitału dla inwestorów. Fundusze zarządzane są przez Enterprise Investors.

RENAISSANCE PARTNERS
02-551 Warszawa, ul. Łowicka 44
tel. (0-22)48-07-73,
fax (0-22) 48-07-73

Źródło funduszu.	ABN AMRO, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Stratford University.
Wartość funduszu	33 mln ECU.
Preferowany przedmiot inwestycji	Nowo powstające i istniejące prywatne przedsiębiorstwa.
Udział w przedsięwzięciu	do negocjacji, Minimalna wartość inwestycji nie jest określona, Maksymalna wartość inwestycji 3,3 mln ECU.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie
Okres zaangażowania	4-6 lat
Ilość inwestycji w portfelu	8
Inne informacje i uwagi	Renaissance Partners pomaga przedsiębiorcom kapitałem oraz doświadczeniem w osiągnięciu czołowej pozycji na rynku.

**TOWARZYSTWO INWESTYCJI
SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH S.A.**

00-060 Warszawa, ul. Królewska 27
tel. (0-22) 827-31-17,
fax (0-22) 653-38-86

Źródło funduszu	Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A., SIDI, ARP, ESFIN Participations, AWRSP, Fundacja Rolnicza, Foundation for the Development of Polish Agriculture, Banca Sella, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych.
Wartość funduszu	4,2 mln PLN (kapitał własny).
Preferowany przedmiot inwestycji	Małe i średnie przedsiębiorstwa we wszystkich branżach (rozpoczęcie działalności lub rozwój firmy).
Udział w przedsięwzięciu	10%-49% Minimalna wartość inwestycji 10 tys. PLN, Maksymalna wartość inwestycji 350 tys. PLN.
Reprezentacja w zarządzie firmy	Nie (jednak wymagana jest reprezentacja w Radzie Nadzorczej Firmy).
Okres zaangażowania	3-7 lat.
Ilość inwestycji w portfelu	15
Inne informacje i uwagi	Aktywizacja projektów odbywa się głównie poprzez kontakty z lokalnymi i regionalnymi instytucjami zajmującymi się pomocą dla małych i średnich przedsiębiorstw (Agencje Rozwoju Regionalnego, Fundusze Inicjatyw Lokalnych), za pośrednictwem udziałowców funduszu. Wyjście z inwestycji następuje poprzez sprzedaż akcji/udziałów współwłaścicielom lub innym zainteresowanym podmiotom.

Źródło: Źródła finansowania Inwestycji proekologicznych w Polsce. Amerykańskiej Agencji Rozwoju Międzynarodowego. Warszawa 1996.

5. KONCEPCJA DŁUGOFALOWEJ POLITYKI EKOLOGICZNEJ DLA GMINY SZUBIN

Polityka ekorozwoju, to z jednej strony nadanie rozwojowi konsumpcji i produkcji oraz rozwojowi cywilizacyjnemu kierunku zachowującego w sposób trwały walory i zasoby środowiska, z drugiej zaś czynna ochrona środowiska przyrodniczego.

W obecnej sytuacji wymagane jest wkomponowanie wymogów ekorozwoju do tworzonych rozwiązań prawnych i ekonomicznych oraz do nowego systemu zarządzania. Rozpoczęty proces restrukturyzacji gospodarki narodowej oprócz celów społecznych i gospodarczych będzie uwzględniał cele ekologiczne. Skuteczna polityka ekorozwoju powinna objąć wszystkie sektory życia gospodarczego.

Podstawowe zasady nowej polityki ekologicznej

Jedną z podstawowych zasad nowej polityki ekologicznej powinna być zasada praworządności. Oznacza ona w naszych warunkach konieczność przebudowy systemu prawa ekologicznego i systemu jego realizacji w taki sposób, aby każdy przepis prawny był ściśle przestrzegany, aby możliwe było obchodzenie przepisów z zastosowaniem argumentów o "wyższej konieczności", "interesie społecznym" lub niemożności.

Głównym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego na obecnym etapie jest jego nadmierne zanieczyszczenie. Strategia przeciwdziałania temu zjawisku będzie oparta o zasadę likwidacji zanieczyszczeń w źródła. Oznacza to, że przy wyborze środków zapobiegawczych i sposobów likwidacji skutków, preferencje powinny być oddawane wyżej usytuowanym działaniom w następującym łańcuchu hierarchicznym:

- (1) unikanie wytwarzania zanieczyszczeń, tj. działania na rzecz przebudowy systemu wytwarzania i konsumpcji, w kierunku zmniejszenia presji na środowisko,
- (2) recykling, tj. zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody, surowców ze ścieków i odpadów, gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich odprowadzania do środowiska,
- (3) neutralizacja zanieczyszczeń, tj. oczyszczanie ścieków i gazów odlotowych, neutralizacja i składowanie odpadów stałych.

Zregionalizowanie ogólnokrajowych mechanizmów i polityki w ochronie środowiska w odniesieniu do trzech rodzajów obszarów:

- obszarów ekologicznego zagrożenia, a więc obszarów uprzemysłowionych i zurbanizowanych,
- obszarów o dużych walorach przyrodniczych (z przewagą funkcji ochronnych, naukowych i rekreacyjnych oraz znaczącą rolą leśnictwa i ekologicznego rolnictwa),
- obszarów pośrednich (z przewagą intensywnego rolnictwa i umiarkowanie rozwijanego przemysłu, przede wszystkim przetwórczego),

Ze względu na ogrom zaległości duże nakłady na przedsięwzięcia inwestycyjne w ochronie środowiska, niezbędne dla zahamowania procesów degradacyjnych i doprowadzanie środowiska do stanu pożądanego, konieczne jest zastosowanie zasady etapowania, z wyborem priorytetów na każdym etapie.

Priorytety w ochronie środowiska

Priorytety ochrony środowiska zostały niżej zaprezentowane w trzech horyzontach czasowych:

- w formie priorytetów **krótkookresowych**, których realizacja powinna być podjęta natychmiast, zaś zamierzone efekty powinny być uzyskane w ciągu 3-4 lat. Do tej grupy zostały zaliczone te zaległości i te powstające na bieżąco zagrożenia, którym przeciwdziałanie nie może być odkładane na później ze względu na bezpośrednie skutki dla zdrowia i życia ludzkiego oraz zachowanie najcenniejszych walorów przyrodniczych kraju,
- w formie priorytetów **średniookresowych**, obejmujących systematyczne działania na rzecz ochrony wód, powietrza, powierzchni ziemi i przyrody, ukierunkowane na zahamowanie niekorzystnych trendów w emisji zanieczyszczeń do środowiska i postępującej degradacji, odwrócenie tendencji i znaczne ograniczenie presji na środowisko. Realizacja celów średniookresowych powinna umożliwić Polsce zbliżenie się do europejskich standardów środowiska, umożliwić przystąpienie do EWG. Zakłada się, że cele średniookresowe powinny być stopniowo podejmowane w czasie realizacji programu krótkookresowego ochrony środowiska (3-4 letniego) oraz osiągnięte w ciągu około 10 lat (do 2000 roku),
- w formie priorytetów **długookresowych**, które sprowadzają się do pełnego wprowadzenia zasad ekorozwoju w gospodarce i uzyskania stanu środowiska, który według obecnie przyjmowanych kryteriów można uznać za pożądany, zapewniający bezpieczną egzystencję społeczeństwa i stabilne funkcjonowanie przyrody. Cele długookresowe rozumiane są jako cele wymagające 25-30 lat do ich osiągnięcia (najpewniej do 2020 roku).

Priorytety krótkookresowe

Przyjmuje się następujące priorytety krótkookresowe:

- (1) odczuwalne zmniejszenie emisji pyłów i gazów do atmosfery (szczególnie redukcja emisji niskiej i niezorganizowanej),
- (2) złagodzenie deficytów czystej wody, zwłaszcza w aglomeracjach miejskich, głównie poprzez budowę oczyszczalni ścieków w zakładach wywierających decydujący wpływ na jakość wody ujmowanej do zaopatrzenia w wodę do picia, a równocześnie modernizację systemów wodociągowo-kanalizacyjnych i rozbudowę zbiorników wodnych, a także reformę zarządzania gospodarką wodną (w tym: urealnienie opłat),
- (3) zmniejszenie uciążliwości odpadów przez zapoczątkowanie realizacji programów zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów przemysłowych i komunalnych, ich utylizacji oraz unieszkodliwiania odpadów toksycznych,
- (4) przeprofilowanie rolnictwa,
- (5) zapoczątkowanie programu ograniczania uciążliwości komunikacji i transportu,
- (6) poprawa bezpieczeństwa ekologicznego na granicach państwa poprzez stworzenie skutecznego systemu kontroli i ostrzegania przed napływem zanieczyszczeń (powietrze, woda, odpady)

Priorytety średniookresowe

W zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych priorytety są następujące:

- ograniczenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych z przemysłu i miast do rzek
- poprawa warunków sanitarnych na wsi poprzez wyposażenie wsi posiadających wodociągi w indywidualne bądź zbiorcze urządzenia kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków,
- zlikwidowanie deficytów wody w aglomeracjach miejskich, oraz zapewnienie wody dla celów konsumpcyjnych i produkcyjnych na wsi,
- uporządkowanie gospodarowania wodami podziemnymi ograniczenie użytkowania ich dla celów przemysłowych za wyjątkiem przemysłu spożywczego i farmaceutycznego.
- W dziedzinie gospodarowania odpadami priorytety są następujące:
- zmniejszenie ogólnej ilości wytwarzanych odpadów przemysłowych wymagających składowania co najmniej o 20% przez sukcesywne wdrażanie nowoczesnych technologii mało- i bezodpadowych,
- zwiększenie wykorzystania odpadów na cele gospodarcze (dotyczy to zwłaszcza popiołów lotnych i żużli z elektrowni i elektrociepłowni, odpadów hutniczych i odpadów z przemysłu chemicznego),
- zwiększenie odzysku poszukiwanych komponentów z nagromadzonych na wysypiskach odpadów przemysłowych (węgiel, metale ciężkie),
- objęcie unieszkodliwianiem bądź bezpiecznym składowaniem wszystkich wytwarzanych odpadów niebezpiecznych,
- rozszerzenie zakresu prac i zwiększenie nakładów na prace nad rekultywacją terenów zdegradowanych (składowaniem odpadów bądź innymi formami działalności przemysłu lub rolnictwa) i przywracaniem tym terenom pierwotnych walorów użytkowych,
- stworzenie systemów preselekcji i recyklingu odpadów komunalnych i ich przeróbki na kompost,
- dostosowanie przepisów prawnych i systemów organizacyjnych w zakresie gospodarki odpadami do odpowiednich uregulowań obowiązujących w krajach EWG.

W zakresie ochrony gleby przewiduje się następujące priorytety:

- wyodrębnienie obszarów, na których należałoby zaproponować ograniczenia w uprawach roślin konsumpcyjnych lub zaniechać prowadzenia produkcji rolniczej,
- dokonywanie okresowych weryfikacji stosowanych w nawożeniu i chemicznej ochronie środków oraz technologii ich produkcji,

Priorytety długookresowe

Przy ustalaniu długookresowej strategii ochrony środowiska przyjmuje się następujące, priorytety:

- doprowadzenie do ugruntowania filozofii ekorozwoju jako trwałej podstawy dla polityki gospodarczej i społecznej państwa, organów samorządowych, przedsiębiorstw oraz instytucji społecznych i obywateli,
- pełne ugruntowanie proekologicznego kierunku rozwoju gospodarki i skojarzenie osiągniętych efektów ekologicznych z korzyściami ekonomicznymi,
- wymuszenie proekologicznej modernizacji technik wytwarzania w gospodarce ze wsparciem udzielanym przede wszystkim czystym metodom produkcji zamiast tym, które wymagają budowy kosztownych instalacji oczyszczających,
- utrwalanie proekologicznych wartości kulturowych i etycznych, a także postaw dających możliwość czerpania korzyści z wielorakich działań na rzecz ochrony środowiska,

- odbudowy zniszczeń spowodowanych w środowisku przyrodniczym i stworzenie systemu zabezpieczającego przed ich ponownym powstawaniem (miedzy innymi na skutek niedomagań rynku),

Do priorytetów długookresowych należy także zaliczyć realizację niektórych celów szczegółowych, wynikających ze zobowiązań międzynarodowych i potrzeb wewnętrznych kraju. Są to takie cele, których pełna realizacja do 2000r. nie jest możliwa. Wśród nich należy wymienić następujące:

- całkowita eliminacja indywidualnych palenisk domowych opalanych węglem w aglomeracjach miejskich i uzdrowiskach,
- wprowadzenie katalizatorów we wszystkich produkowanych i eksploatowanych samochodach,
- obniżenie emisji SO₂ i NO_x o 80%,
- wyeliminowanie z użytkowania w gospodarce freonów i halonów,
- obniżenie emisji CO₂ do poziomu uzgodnionego na forum międzynarodowym,
- wprowadzenie zakazu składowania odpadów na wysypiskach bez ich uprzedniej utylizacji (składowanie tylko całkowicie nieprzetwarzalnych składowych odpadów),
- stworzenie spójnego systemu obszarów przyrody chronionej.

Narzędzia polityki ekologicznej

Skuteczna realizacja polityki państwa w dziedzinie ochrony środowiska wymaga narzędzi wspomagających realizację priorytetów w ochronie środowiska a także narzędzi służących kontrolowaniu wielkości emitowanych zanieczyszczeń oraz umożliwiających wpływanie na ich przestrzenną i czasową alokację. Za takie narzędzia należy uznać narzędzia prawne i administracyjne, instrumenty ekonomiczne, systemy kontroli i monitoringu, badania naukowe.

Główne zasady rozwiązań prawnych:

- zasada powszechności ochrony środowiska, wyrażająca się w jednolitym nakładaniu obowiązków w tym zakresie na wszystkie podmioty, w tym zarówno organy administracji, jak i wszelkie inne jednostki organizacyjne a także osoby fizyczne, przy czym efektem tego winien być m. in. większy stopień konkretyzacji obowiązków ciążących na jednostkach gospodarczych,
- zasady ekorozwoju wyrażające się zwłaszcza w jednoznacznym ustaleniu, iż obowiązek ochrony środowiska nie może być traktowany jako pozostający w konflikcie z interesami gospodarki lecz stanowi element prawidłowego gospodarowania, przy czym wszelka działalność naruszająca ten obowiązek jest bezwzględnie nielegalna,
- zasada uwzględniania wymogów ochrony środowiska w działalności planistycznej, związana zwłaszcza z umocnieniem roli planowania przestrzennego w prawidłowym gospodarowaniu zasobami środowiska,
- zasada ekonomizacji rozumiana jako dążenie, by postawione cele ekologiczne realizować minimalnym kosztem społecznym, co możliwe jest pod warunkiem umiejętnego zastosowania mechanizmów rynkowych,
- zasady koncesjonowania prawa do użytkowania zasobów przyrody wyrażające się w reglamentowaniu korzystania ze środowiska poprzez udzielanie zezwoleń na wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, na szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, w tym na odprowadzanie ścieków do kanalizacji miejskiej, na wycinanie drzew i krzewów, na składowanie odpadów przy jednoczesnym obowiązku odzyskiwania surowców, ustalanie norm hałasu i wibracji oraz koncesjonowanie poszukiwania i wydobywania kopalń,
- zasada nieprzekraczania ustalonej prawnie lub administracyjnie skali ingerencji w środowisko, wyrażająca się w odejściu od dopuszczania takich przekroczeń w zamian za ponoszoną przez użytkownika rekompensatę finansowa w formie kar pieniężnych,
- zasada odpowiedzialności sprawcy naruszenia lub zagrożenia środowiska, wyrażająca się w zróżnicowanym i uściślonym systemie sankcji o charakterze cywilnym, administracyjnym, karnym i pracowniczym,
- zasada uspołecznienia czyli czynnego udziału obywateli i organizacji społecznych, wyrażająca się zwłaszcza w zróżnicowanych formach społecznej kontroli w zakresie ochrony środowiska, powszechnym prawie do wysuwania roszczeń o zaniechanie lub ograniczenie działań przeciwko środowisku oraz powszechnym prawie do informacji o stanie środowiska i sposobach jego ochrony,
- zasada regionalizacji ochrony środowiska, wyrażająca się w przeniesieniu zasadniczej części uprawnień władczych w zakresie ochrony środowiska na organy terenowe przy pozostawieniu organom centralnym jedynie uprawnień o charakterze ogólnym, ponadregionalnym,
- zasada udziału samorządu w zapewnieniu ochrony środowiska, rozumiana jako postępujący stopniowo proces zwiększania roli organów samorządowych w miarę ugruntowywania się ich pozycji i zwiększania fachowości działania.

Edukacja ekologiczna

Upowszechnienie edukacji ekologicznej powinno być istotnym składnikiem polityki ekologicznej. Należy ją traktować jako przesłankę powodzenia tej polityki jak również jako rezultat postępu w jej realizacji.

Celem edukacji ekologicznej jest systematyzowanie i wzbogacanie wiedzy na temat funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz zagrożeń stwarzanych przez działalność jednostek, grup społecznych i podmiotów gospodarczych. Unikanie powodowania zagrożeń (prewencja) powinno zdominować propagowane formy zachowań.

Równie istotnym celem edukacji ekologicznej powinno być rozwijanie wrażliwości i emocjonalnej chęci działania na rzecz ochrony środowiska. Edukacja ekologiczna powinna sięgnąć korzeniami do procesu wychowawczego. Pozytywny i odpowiedzialny stosunek do przyrody powinien stać się trwałym elementem systemu wartości kształtującego moralność człowieka.

Rozwinięty zostanie program edukacji ekologicznej adresowany do szerokich kręgów społeczeństwa,

Głównym zadaniem terenowych organów administracji rządowej jest:

- (1) koordynowanie wszelkiej działalności na rzecz ochrony środowiska w obszarze swojego działania,
- (2) regionalizacja polityki ekologicznej państwa,
- (3) wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach wynikających z przepisów prawa ekologicznego, nadzór nad podmiotami gospodarczymi, w tym kontrola ich działalności pod kątem oddziaływania na środowisko.

5.1. Ocena zagrożeń środowiska przyrodniczego

Wody podziemne

Szubin, według danych na koniec 1998 roku, jest gminą zwodociągowaną zaledwie w 66,5 %. Zaopatrzenie gminy w wodę zapewniają wodociągi gminne i ujęcia zakładowe.

Wielkości stężeń chlorków, przekraczające te stężenia stwierdzono już w trakcie dokonywania odwiertów dla niektórych studni na terenie ujęć (najwyższa dopuszczalna zawartość chlorków w wodzie do picia i na potrzeby gospodarcze nie powinna przekraczać 300 mg/dm³):

- Bazy CPN Zakładu Gospodarki Produktami Naftowymi w Szubinie - l.p. nr 2 tabeli „WYKAZ UJĘĆ GŁĘBINOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SZUBIN” - stężenie chlorków - 2510 mg/dm³ (1957 r),
- Betoniarni Szubin - l.p. nr 14 tabeli „WYKAZ UJĘĆ GŁĘBINOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SZUBIN” - stężenie chlorków - 380 mg/dm³ (1966 r),
- Ujęcia Miejskiego w Szubinie - l.p. nr 1 tabeli „WYKAZ UJĘĆ GŁĘBINOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SZUBIN” - stężenie chlorków:
 - ze studni nr 3 - 502 mg/dm³ (1975 r),
 - ze studni nr 5 - 362 mg/dm³ (1980 r.)
 - ze studni nr 5A - 1413 mg/dm³,
 - ze studni nr 6 - 432 mg/dm³ (1989 r.)
- Zakładu Rolnego Pińsko - l.p. nr 41 tabeli „WYKAZ UJĘĆ GŁĘBINOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SZUBIN” - stężenie chlorków:
 - ze studni nr 2A - 368 mg/dm³ (1988 r.)
 - ze studni nr 3 - 1530 mg/dm³ (1965 r.)
- Ujęcia Gminnego Tur - l.p. nr 50 tabeli „WYKAZ UJĘĆ GŁĘBINOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SZUBIN” - stężenie chlorków 328 mg/dm³ (1980 r. - studnia nr 2).

W związku z powyższym jakość wód odpowiadającą normom uzyskuje się poprzez odpowiednie dobranie warunków eksploatacji poszczególnych studni na ujęciach.

Pozostałe ujęcia, w tym gminne nie posiadają prawidłowo uregulowanego stanu formalno-prawnego.¹ Jest to zjawisko bardzo niekorzystne. Pozwolenia wodnoprawne są bowiem instrumentem, zmuszającym do zapewnienia racjonalnej gospodarki wodą. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodą jest bardzo istotne, ponieważ Polska należy do krajów o najniższych zasobach wodnych na świecie w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Ponadto brak pozwolenia wodnoprawnego grozi poważnymi konsekwencjami finansowymi.

W związku z ochroną ujęć wód podziemnych, poprzez ustanawianie stref ochrony pośredniej, mogą być wprowadzone ograniczenia w korzystaniu z gruntów. Ponieważ mogą one w istotny sposób wpłynąć na ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego strefy ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych powinny być ustanowione w jak najszybszym terminie.

Gleby

1. Gleby gminy Szubin są glebami o średniej przydatności rolniczej.
2. Użytki rolne cechuje uregulowany, obojętny odczyn oraz odpowiednia zasobność w potas, fosfor i magnez.
3. 68% prób glebowych wykazało zbędność przeprowadzania procesu wapnowania.
4. Gleby te charakteryzuje niska zawartość ważnych dla roślin pierwiastków jak: bor, miedź, żelazo.
5. Zawartość siarki nie wykazuje istotnych przekroczeń norm.
6. Globalnie poziom zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi mieści się w przedziałach naturalnych wartości tych pierwiastków.

Walory przyrodnicze

Istnieje pilna potrzeba przeprowadzenia gruntownej inwentaryzacji florystycznej i fitocenologicznej jako podstawy do wyznaczenia terenów przyrodniczo cennych i planowania działań ochronnych. Prace takie powinny być połączone z inwentaryzacją faunistyczną.

Należałoby też rozważyć rozszerzenie systemu obszary krajobrazu chronionego Jezior Żędowskich, ze względu na przyrodniczych i silnego zanieczyszczenia wód

Zasoby społeczno gospodarcze

1. Główną funkcją gminy jest przede wszystkim rolnictwo.
1. Należy poprawić strukturę agrarną wewnątrz sektora indywidualnego, poprzez rozwój sprawnych ekonomicznie większych gospodarstw rolnych. Przekształcenia struktury agrarnej powinny się dokonywać w gminie drogą spadku gospodarstw niskoprodukcyjnych, nietowarowych w grupie do 2 ha i do 5 ha, przy jednoczesnym wzroście gospodarstw dużych powyżej 10 ha i więcej hektarowych.
2. W celu zwiększenia intensywności produkcji rolnej należy w gminie objąć szczególną ochroną grunty rolne o wysokiej wartości rolniczej (zwłaszcza, że jest ich mały odsetek na terenie gminy) przed innym użytkowaniem niż rolnicze, ponadto dążyć do pełnego wykorzystania gleb dobrych poprzez odpowiedni dobór roślin o dużych wymaganiach glebowych. Rolnicy powinni też preferować rozwój rolnictwa zintegrowanego, polegającego na ograniczeniu nawożenia mineralnego i środków ochrony roślin a wprowadzeniu nawożenia naturalnego.
3. Szczególny nacisk powinno położyć się w gminie na rozbudowę i modernizację technicznej i społecznej infrastruktury. Inwestycje te przyczyniają się bowiem do zwiększenia poziomu produkcji rolnej, a także do przeciwdziałania porzucaniu pracy w rolnictwie.

Wody powierzchniowe

Na podstawie wyników badań cały znajdujący się w granicach gminy jakość jezior rzek sklasyfikowano w grupie wód nadmiernie zanieczyszczonych, pozaklasowych.

Analizy prowadzone przez WIOŚ w Bydgoszczy dowodzą, że do rzek odprowadzane są ścieki o znikomym stopniu oczyszczenia.

Procesy eutrofizacyjne spowodowane poprzez rolnicze użytkowanie gruntów, zmuszają do działań mających na celu zachowanie zasobów wód o stosunkowo wysokiej jakości.

Punktowe źródła zanieczyszczeń

Potencjalnymi źródłami zanieczyszczeń na terenie gminy Szubin są gorzelnie rolnicze produkujące spirytus.

- ◆ Gorzelnia w Pińsku
- ◆ Gorzelnia Zalesie - firma „GROSZ”
- ◆ Gorzelnia w Królikowie
- ◆ PPH „Wrzos” Sp. z o.o. w Słupcach. Zastrzeżenia budzi stan ujęcia wód głębinowych dla potrzeb mieszkańców i potrzeb hodowlanych.

Plan ochrony wód.

Program przedsięwzięć na terenie gminy winien obejmować następujące działania:

- rozbudowa miejsko-gminnego systemu kanalizacyjnego dla zapewnienia sprawnego transportu wszystkich ścieków na teren istn. oczyszczalni ścieków w Szubinie i jednoczesne wyłączenie z eksploatacji urządzeń do mechanicznego podczyszczania ścieków kierowanych obecnie do Białej Strugi,
- zorganizowanie na terenie istniejących gminnej oczyszczalni ścieków w Szubinie systemu odbioru i właściwej przeróbki osadów ściekowych powstających na terenie gminy.
- ewentualny udział w realizacji systemu kanalizacyjnego z Kcyni do Szubina z jednoczesnym podłączeniem ścieków z okolic trasy rurociągu,
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w Rynarzewie łącznie z punktem zlewnym nieczystości dowożonych,
- budowa sieci kanalizacyjnej w Rynarzewie i okolicy,

- renowacja oczyszczalni ścieków w Turze i rozbudowa o punkt zlewny nieczystości dowożonych,
- budowa części biologicznej istniejącej oczyszczalni Zakładu Rolnego w Słupach oraz punktu zlewnego nieczystości dowożonych,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w rejonach najodleglejszych od istniejących i projektowanych punktów zlewnych nieczystości dowożonych,
- uporządkowanie gospodarki gnojowicą na terenie gminy.
- renowacja zakładowej oczyszczalni Zakładów Rowerowych w Kowalewie Wielkopolskim,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Królikowie,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Pińsku,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Samokłeskach,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Zalesiu,

Ze względu na występujące na terenie gminy Szubin problemy z zasoleniem wód podziemnych (spowodowane występowaniem wykładów solnych) wody podziemne na terenie tej gminy powinny podlegać szczególnej ochronie. W związku z tym:

- konieczna jest likwidacja nieeksploatowanych studni (ponieważ stanowią one potencjalne źródło skażenia warstwy wodonośnej), w pierwszej kolejności tych, których stan techniczny tego wymaga (szczególnie w tekście).
- konieczne jest jak najszybciej opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej w celu ustalenia, które ujęcia gminne wymagają ochrony poprzez ustanowienie i odpowiednie zagospodarowanie stref ochrony pośredniej, w tym w pierwszej kolejności dla ujęć gminnych i ujęć zakładowych

Gospodarka ściekowa

Dane te bardzo jasnowskazują na bardzo pilną potrzebę nadrobienia zaległości w tym zakresie i stworzenia koncepcji budowy gminnego systemu kanalizacji sanitarnej. Docelowy system powinien uwzględniać możliwość transportu ścieków do istniejących oczyszczalni, zwłaszcza jak mają rezerwę przepustowości. Dla warunków zabudowy rozproszonej z lokalizacją z dala od istniejących sieci kanalizacyjnych należałoby przewidzieć lokalne systemy transportu i unieszkodliwiania ścieków. Odrębną sprawą jest potrzeba przechodzenia od kanalizacji ogólnospławnej do sieci rozdzielczej. Sytuacja taka występuje w części miasta Szubina.

Proponowana kolejność działań w zakresie porządkowania gospodarki ściekowej

- rozbudowa miejsko-gminnego systemu kanalizacyjnego dla zapewnienia sprawnego transportu wszystkich ścieków na teren istn. oczyszczalni ścieków w Szubinie i jednocześnie wyłączenie z eksploatacji urządzeń do mechanicznego podczyszczania ścieków kierowanych obecnie do Białej Strugi,
- zorganizowanie na terenie istniejących gminnej oczyszczalni ścieków w Szubinie systemu odbioru i właściwej przeróbki osadów ściekowych powstających na terenie gminy.
- ewentualny udział w realizacji systemu kanalizacyjnego z Kcyni do Szubina z jednoczesnym podłączeniem ścieków z okolic trasy rurociągu,
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w Rynarzewie łącznie z punktem zlewnym nieczystości dowożonych,
- budowa sieci kanalizacyjnej w Rynarzewie i okolicy,
- renowacja oczyszczalni ścieków w Turze i rozbudowa o punkt zlewny nieczystości dowożonych,
- budowa części biologicznej istniejącej oczyszczalni Zakładu Rolnego w Słupach oraz punktu zlewnego nieczystości dowożonych,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w rejonach najodleglejszych od istniejących i projektowanych punktów zlewnych nieczystości dowożonych,
- uporządkowanie gospodarki gnojowicą na terenie gminy,
- renowacja zakładowej oczyszczalni Zakładów Rowerowych w Kowalewie Wielkopolskim,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Królikowie,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Pińsku,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Samokłeskach,
- renowacja zakładowej oczyszczalni ścieków dla Gorzelni Rolniczej w Zalesiu,

Ochrona wód

Ochrona środowiska przed zanieczyszczeniem przestrzennymi i liniowymi oraz intensyfikacja procesów samooczyszczania się wód wymaga następujących działań:

- ograniczenia stosowania nawozów mineralnych oraz wieloprzestrzennych upraw monokulturowych,
- stosowania rolnictwa biodynamicznego proponowanego przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR),
- zmniejszenia erozji gruntu przez zadrzewienia śródpolne,
- zalesiania nieużytków, wprowadzanie plantacji drzew na uprawianych polach (np. plantacji choinek),
- zadrzewiania brzegów rzek i cieków melioracyjnych; wg ostatnich doniesień literatury szczególnie wskazane jest wprowadzanie szybko rosnącej wierzby wiciowej (*Salix viminalis*), której rozwinięty system korzeniowy ma zdolność pobierania substancji biogenych i metali ciężkich,

- wykonanie i odnawiania elementów małej retencji na rzekach gminy, co będzie miało istotny wpływ na intensyfikację procesu samooczyszczania się wód, a ponadto może być wykorzystane gospodarczo (np. małe hydroelektrownie).

Ochrona wód przed zanieczyszczeniem przestrzennymi i liniowymi oraz intensyfikacja procesów samooczyszczania się wód.

Ochrona środowiska w omawianym zakresie wymaga następujących działań:

- ograniczenia stosowania nawozów mineralnych oraz wieloprzestrzennych upraw monokulturowych,
- stosowania rolnictwa biodynamicznego proponowanego przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR),
- zmniejszenia erozji gruntu przez zadrzewienia śródpolne,
- zalesiania nieużytków, wprowadzanie plantacji drzew na uprawianych polach (np. plantacji choinek),
- zadrzewiania brzegów rzek i cieków melioracyjnych; wg ostatnich doniesień literatury szczególnie wskazane jest wprowadzanie szybko rosnącej wierzby wiciowej (*Salix viminalis*), której rozwinięty system korzeniowy ma zdolność pobierania substancji biogenych i metali ciężkich,
- wykonanie i odnawianie elementów małej retencji na rzekach gminy, co będzie miało istotny wpływ na intensyfikację procesu samooczyszczania się wód, a ponadto może być wykorzystane gospodarczo (np. małe hydroelektrownie).

Gospodarka odpadami

Dla rozwiązania problemu składowania odpadów komunalnych po wyeksploatowaniu składowiska w Rozważnie konieczne będzie wybudowanie następnego składowiska międzygminnego.

Nie jest celowa budowa składowiska jedynie dla gminy Szubin. Budowa składowisk odpadów komunalnych, spełniająca obecne wymagania ekologiczne dla potrzeb „małych gmin” (według danych niemieckich poniżej 100 tysięcy mieszkańców) jest nieuzasadniona ze względu na:

- wysokie nakłady na realizację inwestycji (konieczność zaciągnięcia oprocentowanej pożyczki),
- wysokie koszty eksploatacyjne (konieczność utrzymania stałej obsługi i zapewnienie jej odpowiednich warunków na stanowisku pracy),
- duże zapotrzebowanie terenu, związane m. inn. z koniecznością zachowania strefy ochrony sanitarnej (ok. 300 metrów od terenu składowiska),
- długi okres amortyzacji (w zasadzie nieokreślony),
- nieopłacalność (brak dostatecznej ilości odpadów) wprowadzenia nowoczesnych systemów gospodarki odpadami, związanymi np. z segregacją, recyklingiem i odzyskiem energii z odpadów.
- Celem wybudowania wysypiska międzygminnego należałoby utworzyć Związek Celowy Gmin. ZCG to dobrowolne organizacje, tworzone w celu podejmowania wspólnych inicjatyw oraz realizacji planów i projektów na obszarach przekraczających granice poszczególnych gmin. Podstawy prawne dla takiej formy współpracy gmin zawiera ustawa o samorządzie terytorialnym z 1990 roku (Dz.U. nr 34 poz. 199 wraz z poprawkami). Z badań przeprowadzonych przez Development Alternatives Inc. na zlecenie USAID wynika, że w roku 1996 działało w Polsce aktywnie 117 związków gmin (na 144 istniejące).

Ochrona zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

1. Głównymi źródłami emisji zorganizowanej zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego na terenie gminy Szubin są procesy związane z energetycznym spalaniem węgla kamiennego w kotłowniach zakładowych i lokalnych oraz w paleniskach domowych.
2. Łączna emisja zanieczyszczeń ze źródeł objętych ewidencją służb ochrony środowiska z obszaru gm. Szubin wynosi 444 (Mg/rok), w tym :
 - - pyły - 98 (Mg/rok),
 - - gazy - 346 (Mg/rok), w tym dwutlenek siarki - 138 (Mg/rok).
3. Najwięcej zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego na terenie gminy Szubin wprowadzanych jest w sposób nieorganizowany z drogi krajowej nr 5 oraz dróg wojewódzkich.
4. W ogólnej wielkości emisji z obszaru gminy Szubin największy udział stanowią gazy powstające w wyniku spalania benzyn i oleju napędowego w silnikach pojazdów samochodowych (tlenek węgla i tlenki azotu).
5. Stężenia podstawowych zanieczyszczeń (pyły, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i tlenek węgla) w powietrzu atmosferycznym na obszarze gminy Szubin nie przekraczają wartości dopuszczalnych stężeń, określonych w rozp. MOŚ, ZN i L z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu (Dz.U. Nr 55 z 1998 r.).
6. Najwyższe stężenia pyłu zawieszonego (pył o wielkości < 10µm) i gazów (tlenek węgla, tlenki azotu) występują na terenie m. Szubin w pobliżu drogi krajowej Nr 5.
7. Reasumując, należy stwierdzić, że stan czystości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy Szubin można uznać za zadawalającą - i nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Niepokojącym zjawiskiem może być

ciągły wzrost w powietrzu atmosferycznym stężeń zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw w silnikach pojazdów samochodowych poruszających się po drodze krajowej Nr 5.

8. W celu poprawy czystości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy Szubin należy :
- nie dopuszczać do lokalizacji nowych źródeł ciepła stosujących węgiel kamienny jako podstawowe paliwo,
 - na obszarach gęstej zabudowy mieszkaniowej likwidować indywidualne źródła ciepła na rzecz systemów grzewczych lokalnych i centralnych,
 - systematycznie modernizować istniejące kotłownie węglowe w kierunku stosowania paliw ekologicznych (gaz ziemny, gaz propan-butan, olej opałowy o niskiej zawartości siarki),
 - zabronić likwidacji zieleni niskiej i wysokiej na obszarach miast, w których obserwuje się wzrost zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.
 - w komunikacji, poprzez działania organizacyjne (regulacja ruchu, wyprowadzanie transportu ciężkiego z centralnych części wsi i inwestycyjne (budowa obwodnic, skrzyżowań bezkolizyjnych itp.) nie dopuścić do wzrostu stężeń substancji w powietrzu atmosferycznym, związanych z ruchem samochodów (tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory).

PODSUMOWANIE

Podstawowe cele i założenia długofalowej polityki zrównoważonego rozwoju (tak zwanego „ekorozwoju”) w świetle uzgodnień międzynarodowych i wynikających z nich wytycznych krajowych przedstawiono w części wstępnej niniejszego opracowania. Na podstawie analizy zamieszczonych wcześniej materiałów zdefiniowano koncepcję takiej polityki dla gminy Szubin. W celu uniknięcia sytuacji konfliktowych warunkiem jej wdrożenia jest zapewnienie zgodności z programem polityki społecznej oraz uwzględnienie lokalnego potencjału produkcyjnego i biotycznego. Ważnym czynnikiem limitującym z pewnością będą środki finansowe możliwe do zainwestowania w przedsięwzięcia proekologiczne.

Głównymi kierunkami działalności gospodarczej w gminie Szubin są rolnictwo i leśnictwo. Brak tu zakładów przemysłowych o dużej uciążliwości dla środowiska, jednak nie bez znaczenia jest przenikanie zanieczyszczeń z gmin sąsiednich. Za katastrofalny należy też uznać stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych, szczególnie Noteci. Pomimo utrzymującego się w granicach normy stopnia chemicznego zanieczyszczenia gleb stan środowiska na terenie gminy Szubin ocenić należy jako dostateczny.

Jako absolutnie niezbędne przed podjęciem decyzji o typowaniu fragmentów terenu o szczególnych wartościach przyrodniczych należy uznać wykonanie szczegółowej inwentaryzacji i waloryzacji aktualnych zasobów flory i fauny. Istniejące dane ze względu na dezaktualizację są dla tego celu mało przydatne, jednak stanowią cenną wskazówkę dla poszukiwań.

Należy rozważyć możliwość restrukturyzacji lasów z przeważających obecnie monokultur sosnowych do zgodnych z potencjalnym obrazem roślinności. Koncepcję przebudowy składu gatunkowego drzewostanów (ich naturalizacji) powinny opracować i wdrażać służby leśne.

W celu zachowania lub wzbogacenia zróżnicowania biotycznego na terenie gminy należy rozważyć możliwość opracowania i realizacji programu zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz utworzenia lokalnych remiz ostojowych dla flory i fauny. Realizacja takiego programu nie wymaga poniesienia wysokich kosztów, a zaowocować może zwiększeniem retencji wód

w glebach, poprawą lokalnego mikroklimatu, wyhamowaniem wiatrów i zwiększeniem plonowania roślin uprawnych.

W polityce zrównoważonego rozwoju nakreślić należy zadania pierwszoplanowe i dalsze.

Do zadań pierwszoplanowych zaliczyć można:

- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w obrębie poszczególnych sołectw i miasta Szubin,
- wprowadzenie „zielonych stref buforowych” wokół zbiorników wodnych i cieków,
- opracowanie programu fitomelioracji,
- opracowanie i wdrożenie programu „małej retencji wód” (szczegóły w treści opracowania),
- stopniowe przejście z form monokulturowej wielkopowierzchniowej uprawy roślin do systemu rolnictwa biodynamicznego.

Zadania dalsze dotyczyć powinny regulacji układu komunikacyjnego na terenie gminy, łącznie z wprowadzeniem ekranowania akustycznego wokół osiedli mieszkaniowych i dróg, organizacją lokalnych ciągów (korytarzy) ekologicznych z wykorzystaniem naturalnego biegu cieków wodnych oraz układu miedz i zadrzewień śródpolnych.

Działania na rzecz poprawienia społecznej świadomości środowiskowej (ekologicznej) realizowane powinny być nie tylko w oparciu o kształcenie formalne, ale też można tu stosować różnego rodzaju kampanie propagandowe, zachęty i promocje. Program takich działań wymaga odrębnego opracowania, a poradą w tym zakresie służyć mogą między innymi regionalne centra edukacji ekologicznej i wyspecjalizowane jednostki uczelni wyższych.

Szczegółowe zalecenia dotyczące programów polepszenia stanu czystości wód, powietrza atmosferycznego i gleb zamieszczono w treści niniejszego opracowania.

LITERATURA

1. Aktualne pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód zinwentaryzowanych oczyszczalni.
2. „Źródła finansowania przedsięwzięć ochronnych”. Poradnik”, Warszawa, 1993, nr 8.
3. Bernacka J., Banaś J., Pawłowski L., "Ocena wybranych oczyszczalni ścieków badanych w latach 1986 , 90", IOŚ, Warszawa, 1991r.
4. Borsuk S. Koncepcja edukacji środowiskowej w województwie bydgoskim, [w:] Przedsiębiorczość a ekologia w gminie, Szczecin 1995.
5. Cywiński B., Gdula S., Kempa E., Kurbiel J., Płoszański H., "Oczyszczanie ścieków miejskich", Arkady 1972r.
6. Dokumenty końcowe. Konferencja Narodów Zjednoczonych. „Środowisko i Rozwój” 1993. I.O.Ś., Warszawa.
7. Gorlach E. 1991: Metale ciężkie w glebie i roślinach. Aura 11.
8. Goszczyński J., Jutrowska E. (1996). Stan czystości wód jeziora Gopło. PIOS WIOS. Bydgoszcz.
9. Heidrich Z., Tabernacki J., Sikorski M., "Wiejskie oczyszczalnie ścieków", Arkady, 1984r.
10. Komendarczyk A. (1996). Plan ochrony rezerwatu przyrody Nadgoplański Park Tysiąclecia.
11. Koncepcja uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej zlewni rzeki Noteci w granicach administracyjnych województwa bydgoskiego - etap III, TWIG - Bydgoszcz 1995.
12. Kondracki J. 1988. Geografia fizyczna Polski. PWN
13. Kondracki J. 1994. Mezoregiony fizyczno-geograficzne.
14. Kozłowski S. 1993 Rio. Początek ery ekologicznej.
15. Kozłowski S. 1993. Ekorozwój w gminie, Wyd. Ekonomia i Środowisko. Białystok - Kraków.
16. Kozłowski S. 1994. Droga do ekorozwoju. PWN Warszawa.
17. Kupczyk M., Dzieduszycki W. (1993). Gopło. Przyroda i Człowiek. Poznań.
18. Mapa zagrożenia i ochrony wód podziemnych woj. bydgoskiego, 1993, masz. s. 55 + mapy, POLGEO Warszawa.
19. Mapa zagrożenia i ochrony wód podziemnych województwa bydgoskiego, Warszawa 1993,
20. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy: „Raport o stanie środowiska województwa bydgoskiego w 1997 roku, Bydgoszcz 1998,
21. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska: wyniki monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w latach 1991-1993 (sieć krajowa), Warszawa 1994, -Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie „POLGEOL” Zakład w Warszawie:
22. Puchalski W., 1994. Zanieczyszczenia obszarowe i metody ich badania. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź
23. Ramczyk M.A., „Proces inwestycyjny a ochrona środowiska”, [w:] „Transformacja systemu gospodarczego w Polsce a środowisko przyrodnicze”, Biblioteka „Ekonomia i środowisko”, Wrocław, 1994, nr 16.
24. Rocznik statystyczny województwa bydgoskiego, WUS 1998.
25. Rocznik statystyczny województwa bydgoskiego., 1997., Wojewódzki Urząd Statystyczny. Bydgoszcz
26. Studium gospodarki wodno - ściekowej zlewni rzeki Noteci w granicach administracyjnych województwa bydgoskiego - etap I i II, część IV, TWIG - Bydgoszcz 1995.
27. Szyper H., 1992. Zanieczyszczenia przestrzenne jezior położonych w zlewniach rolniczych. Problemy zanieczyszczeń i ochrony wód powierzchniowych - dziś i jutro, Poznań
28. Światowa strategia ochrony przyrody LOP, Warszawa 1985.
29. Tkaczyk A., 1994., Badania geofizyczne dla oceny zanieczyszczenia wód podziemnych w rejonie składowisk odpadów przemysłowych. Ochrona i eksploatacja zasobów wodnych. Toruń
30. Wolański N. 1983. Zmiany środowiskowe a rozwój biologiczny człowieka. Ossolineum.
31. Wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zakresie przedsięwzięć proekologicznych, Warszawa, 1995.
32. Zagrożenia, ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczo - rolniczego, red. Bieszada S., Sobota J., 1993. Wrocław
33. Zasady długofalowej polityki ekologicznej dla miasta Inowrocław, Bydgoszcz 1997. Praca zbiorowa. PARR w Bydgoszczy.
34. Materiały Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Bydgoszczy.